

ELŐFIZETÉS:

Egész évre . . . 6 ft.
Fél évre . . . 3 ft.
Negyed évre 1 ft. 30 kr.

A lap szellemi részét
illető küldemények a
szerkesztőnek, anyagiak
a lap tulajdonosnak kül-
dendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ KOZLÖNY.

HIRDETESI DIJ:

egy 1 haábos petít or
10 kr., többzöri hirdetésnél olcsóbb. Nyilvántartás 25 kr. Bélyegdíj minden hirdetésnél 30 kr. A hirdetések Bittermann Nándor nyomdájában és a szerkesztőnél fogadtatnak el.
Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 15 kr.

Megjelenik minden kedden.

Egyes szám ára 15 kr.

Szinügyünk.

gy vagyunk értesülve, hogy a színházi részvénytársulat igazgató választmánya a napokban ülést tartván, szóba hozta a színház jövő évi bérbeadásának kérdését s erre nézve abban állapodott meg, hogy az a szerbek dolga.

Mielőtt indokolt ellenézetet mondanánk, ide iktatjuk a diskusszióknak alapul szolgáló 4 §-t az alapszabályokból:

»A színházi épületrész a részvénytársaság igazgatósága által évenként rövidebb vagy hosszabb időre egy-egy jó szintársulatnak bérbe fog adni és pedig akként, hogy évenként október hó 1-től a jövő évi március végeig terjedő téli időnyre, az igazgatóság a színházat és tartozékait csak is egy magyar, a következő ily téli időnyre csakis egy szerb szintársulatnak adhatja bérbe. Ha azonban bérbe vevőül nem jelentkeznek oly nyelvű szintársulat, a melynek sorrendje következik: ez esetben más nyelvű szintársulatnak adható a helyiség bérbe.»

A ritkiva nyomott sorok praktikuma ez: Ha az 1883-4-ik évi téli évadra a soros szerb társulat nem jelentkezik, akkor jöhet bármily ajkú, tehát magyar is.

Mármost mivel köztudomásu, hogy a szerbeknek több mint az egy nemzeti szintársulatok, legalább olyan, minővel a helybeli szerb intelligencia beéri, nincsen; mivel továbbá nem lehetetlen, hogy Ujvidék, Versec, Temesvár, Nagy-Kikinda, Nagy-Becserek stb. szintén hívhatják azt az egy társulatot s az esetleg nem Zomborba hanem máshova szegődik: az sem lehetetlen, hogy a szerbek most, vagy máskor a jövőben önkénynt lemondhatnak az igénybe vétel jogáról. Ha egyszer valamikor e lemondás beáll, és mert esetleg az idén is beállhat: magától következik, hogy akkor készen kell lenni egy magyar társulatnak az így megürült színház elfoglalására. Ez pedig csak akkor érhető el, ha föltétlenül bár, de mindenkor iratlik ki a szerbel parallel magyar színészekre is pályázat.

Tehát a pályázat kiírás nem egyedül a szerbek dolga, hanem egyszersmind az egész részvénytársaságé.

Egy füst alatt még egyet! A részvénytársaság, mint olyan, semmi szín alatt sem állhat rá arra, hogy akármilyen nyelvű színészek csak rövidebb ideig, pl. 1, 2, 3 hónapig foglalják le a színházat; hanem arra kell törekednie, hogy októbertől márciusig okvetlenül legyen benne előadás. Különben igen érzékeny veszteség érne a részvénytársulatot, ha pl. 6-8 hétre elfoglalnák a színházat ilyen vagy amolyan színészek s aztán a másik három-négy hónapra üresen hagynák.

Nézetünk szerint tehát azon változtatást is meg kell tenni e § on, hogy a lefoglaló társulat kötelezettsék az egész évadol, vagy legalább annak $\frac{4}{5}$ - $\frac{5}{6}$ részét itt letölteni. Hiszen ismeretes, hogy épen azért, mert a színészek állandó téli tanyára iparkodnak s csak kivételes szorultságban hagyják el öszön lefoglalt állomáshelyüket: hát a szezon derekán üresen hagyandott színház kiadhatására nem igen lehet majd kilátás. Már pedig egy részvénytársulatnak, melynek különben sincs, nem is lesz kilátása anyagi haszonra, nem lehet szorító szükség nélkül ily világos hátránnyal járandó kockázatra ráállani.

Harmadik szavunk az alapsz. 42-ik §-ára vonatkozik. Ennek címe: »Műpártoló szinügyi bizottság«, és így hangzik: »Ez 12 tagból áll, kik a közgyűlés által három üzleti év tartamára választatnak meg; ezen bizottságba nem részvényesek is beválaszthatók. E bizottság saját kebléből választott elnök vezetése alatt működik és hatásköre a szinügypártolásának terjesztése-

és emelésére terjed, anélkül, hogy a részvénytársulat anyagi ügyeibe avatkozhatnék. Működéséről jegyzőkönyvet vezet és azt esetről esetre az igazgatóságnak azonnal bemutatja.»

Látnivaló, hogy ez a »hatáskör« tulajdonképp abban áll, hogy szabad neki a színészet érdekében házalni és áldozni. No ehhez nem kell se bizottság, se privilegium; mert ez joga és terhe édes mindnyájunknak.

Ha e választmánynak 100 önkénytes tagja volna, azt még értenék, mert ezek családjaikkal együtt biztosítanák az előadásokat üresség ellen. De hogy 12 ember e részben mi nagyot lendíthet: se mi, se más nem látta és nem tudja.

Ezen bizottság, ha virág volna, bizonyára a Kryptogámok csoportját szaporítaná; mert eddigi működésének jegyzőkönyve nem áll másból, mint egy árkus tiszta papirosból.

Pedig ha nem feledjük el azt, hogy a mi színházunk részvényvállalat: akkor épen ez a bizottság a legfontosabb.

Ennek a bizottságnak nem szabad továbbra is piktusz maskulusznak maradni.

Mindenfelől támasztatnak újabb-újabb igények, merülnek fel más és más panaszok, részint a repertoár szegénysége, részint a darabok egymásutánja, részint a bérlők érdekeinek mellőztetése stb. stb. ellen.

Az ily panaszok nem tartoznak sehová; nincs; aki fölvegye, meghallgassa, megbeszélje azokat s ha lehet javítson rajtuk. De másrészt maguk a szinigazgatók is csak fülhegyvel, a lapokból hallják azokat s nem tudván, mennyi súlyt tulajdonítsanak nekik: követik legjobb — bár tán helytelen — hiszemüket s marad minden a régiben. Hozzá még a bérletek egyre soványabbul ütnek ki s a legtöbb ház azon, sokszor jogos érvel mentegetődik a bérlés elől, hogy: a multiban is régi vagy rossz darabokat adtak; minek kössem le magamat bizonytalanra, mikor válogathatok?

És e mentségek igazoltak maradnak a közönség szempontjából mindaddig, míg nem lesz egy megbízható, nem papirosra rajzolt, hanem valósággal működő fórum, melynek joga is, de kötelessége is lesz a színház belügyeit, amennyiben azok a közönség és szinpad közti viszonyra, meg a művészetre vonatkoznak, önálló hatáskörben kormányozni.

Azt hisszük, ezen fejtegetésekből eléggé kiviláglik, hogy ez anyagi és szellemi, üzleti és művészi szempontokból egyaránt fontos és kívánatos újítás lenne. Hogy valami konkrét alakja legyen fölfogásunknak: álljon itt az általunk több tekintélyes műbarát meghallgatása után projektált vázlat.

A műpártoló választmány jogai és kötelességei.

1) A műpártoló bizottság a maga kebeléből elnököt s jegyzőt választ és meghatározza működésének módját.

2) Az évadonkint kiírandó igazgatói pályázatok fölött határozó joga van.

3) Fentebbikből kifolyólag a szinigazgatóval kötendő szerződést ő állapítja meg, de köteles az igazgató választmánynak akarata szerint felvenni abba mindazon pontokat, a melyek anyagi dolgokra vonatkoznak.

4) Kötelessége a szerződő szinigazgatóval hetenkint a szinieleadási repertoárt megállapítani, mi már a szerződésben kikötendő, ugy azt is, hogy az igazgatónak nincs jogában oly darabot adni, a melyre nézve a műpártoló bizottság engedélyét meg nem kapta, és erre nézve felügyeleti joga oda terjed, hogy szabadsága van a színházat bezártni, ha az igazgató ellenkezne szerződésének ezen pontját megtartani.

Kötelességében áll az igazgatót új darabok megszerzésére felszólítani, minek a szerződésben felveendő pont értelmében a szinigazgató köteles eleget tenni.

5) A műpártoló választmánynak jogában és kötelességében van öröködni a felett, és ezen joga a szinigazgatóval kötendő szerződésben is felveendő, hogy a szintársulatnak hasznavehető

és a közönség igényeinek megfelelő tagjai legyenek, és ha netán mégis oly tagot, vagy tagokat szerződtetett volna az igazgató, a kik nem felelnek meg az igényeknek, kötelessége azokat elbocsátani és a bizottság előleges beleegyezése mellett ujakkal pótolni

6) A műpártoló bizottság egyedüli joga fővárosi művészek vendégszereplése alatt, vagy más ünnepélyes alkalmakkor, avagy sok költséget igénylő darabok előadásaira a szinigazgatóval egyetértőleg, felemelt helyarákat szabni.

7) Javaslatokat tesz az igazgató tanácsnak a színház belfelszerelése és kezelési tekintetében és ha sürgősség címén tett indokolt javaslatait az igazgató tanács el nem fogadná: jogában van 8 nap alatt rendkívüli és már előre határozatképesnek kimondandó közgyűlés összehívását kérni s a vitás pontot annak határozata alá bocsájtani.

8) Kötelessége általában öröködni a felett, hogy a szinigazgató megtartja-e szerződése minden pontját.

Ha a közönség tudni és látni fogja, hogy az ő méltányos igényeit egy ily hatékony választmány képviseli; ha az igazgató tapasztalja, hogy igenis vannak tevékeny pártolói, utmutatói, ellenőrei: akkor amaz nem fog vonakodni a tőle telhető áldozatkészségtől; ez pedig már a saját érdekében is megtesz minden lehetőt. Magától értetik, hogy e két tényező a szinügyet anyagi és művészi tekintetben oda fogja emelni, a hol állania kellene.

Azért szólunk hozzá ily behatóan ezen lebegő kérdésekhez, hogy a közgyűlésen — mely vajha minél közelebb volna — akár az igazgatóság, akár egyes buzgó műbarátok, ezen gondolatokat kibővívte, megérlelve és még jobban indokolva előadhassák.

És hogy e részben nem kétes az indítvány sikere, azt egyebek közt remélni engedni azon tény is, hogy ez oly pont, melyre nézve szerb testvéreinkkel együtt, teljesen egyforma nézetben lehetünk. Mondani sem kell, hogy a szerb műpártoló bizottság megválasztása épügy kizárólag a szerbek dolga lesz, mint a magyar, a magyaroké.

Árvizeink.

Alig volt, már megint itt van az árvíz, mindig sűrűbben és sűrűbben jelentkezik, nemcsak az összes dunamenti városok és községek szenvednek miatta, hanem mindenütt, ahol csak folyamok, vizek vannak — hiábavalónak mutatkozott még a legerősebb védtől is, a vizek már nem ismernek gátot, elseprik, mint forgószél a tollat, emberfölötti erők vétetnek igénybe annak megakadályozására, mind hiába, az árvízi jelenségek bizonyítják, hogy itt emberi erő gátok által nem segíthet, máshoz kell tehát folyamodni, de hát mihez, ez a nagy kérdés?

Sokat tüpenkedtem e miatt, különösen pedig 1878 óta, amidőn Szegeden voltam s tapasztaltam, hogy mennyire emelkedett a Tisza medre, csak ugy bámultam, mikor láttam, hogy azon kis házikónak, a melyben egykor Hódi Imre hidvám-bérlő lakott — csak a kéménye látszott ki a vízből! — Uj Szegeden pedig a főutcaát is elborította az ár; hiszen emlékszem még, habár még gyermek voltam, hogy a mikor legnagyobb volt a Tisza, mikor a bánsági részt is elöntötte és mi ladikon jöttünk le Szőregről — Uj Szegedre, hire sem volt, annak a vizmagasságnak, mint azt fel-említett időben észleltem.

Míndezekből kitetszik:

1) hogy mindenütt a vizek medre kisebb-nagyobb mértékben emelkedett, különösen pedig kirívó, ahol lassu lefolyásuak és egyuttal iszapos tartalmauk;

2) hogy századokon át észlelt tapasztalat bizonyítja, miszerint a közép európai vízválasztó terepen foglalt hegyláncolatokból eredő vizek, a hirtelen változó éghajlati viszonyok, időjárás alkalmával oly nagy víztömegek sietnek levezető csatornáikba, hogy medrei azokat be nem foghatják s kénytelenek a mellékterepen szétterjeszkedni, miből aztán, de különösen hazánkban állandó ártereket, vagyis réteket teremtettek, a melyeknek elzárása tehát a vizek emelkedését nagy mértékben készíti;

3) hogy a vízszabályozási rendszernél nem volt fölfüggelem fordítva a vizeket felfogó fölfolyamokra, mint föcsatornákra, másrészt pedig maga a szabályozás rendszerint fent ugyszólván a forrásnál kezdetett meg, mi ismét csak azt bizonyítja, hogy szakértőink, gazdáink inkább a helyi viszonyoknak, a magánérdek-

nek hódoltak, mint a tudomány megvívhatatlan tanai-
nak, elég sajnós, de igaz még most is, mert maga a
józan ész és a tapasztalat kézzelfoghatólag tanít, mi-
szerint ha egy edénybe fölülről több vizet nagyobb
sebességgel bevezetünk mint a mennyi az alól nyitott
lukon vagy nyíláson kiömölhet, okvetlenül az edény
oldalait tullepni kénytelen, avagy pedig annak olda-
lát, ha nem elég erős anyagból való, — szétrepeszt.
Már pedig a mi védtöltéseink sem vasból, sem pedig
kőből nem lévén, de többnyire homi vállalkozók zse-
bei javára készítvük, azokat rendszerint a roppant
nyomás következtén sokszor 40—50 méternyi széles-
ségben is elszakítja — és oda van minden anyagi re-
ményünk. Nehéz azt aztán betönni.

A közép európai vízvázlató terepen, a Duna
egyike azon főfolyamokának, a mely a legtöbb mellék-
folyamokat, vizeket stb. kénytelen magába felvenni
és a Feketetengerbe vezetni s minthogy a szabályo-
zások következtén időnként nemcsak önmagában véve
is már egy nagy és hatalmas víztömeget foglal, ha-
nem még az összes mellékvizek tömegeit is kénytelen
tovább vezetni, következésképp meg mindentől oda kell
hatni, miszerint alkalma legyen ezen tömegeket kellő
sebességgel tovább is vezethetni, tehát el kell utjából
távolítani mindazon akadályokat, a melyek abban gá-
toltják, ilyen gát pedig első sorban a vaskapu és más-
odik sorban az előtte levő „Kázánlik”.

Hogyha mi milliókat és milliókat tudunk fordí-
tani közlekedési célokból egész hegyek átturására:
szeretnénk tudni, miért nem fordíthatnánk mi ép oly
nagy összegeket a vaskapu szikláit szétrepesztésére,
a Kázánlik szoros kiszélesítésére? hogy a Duna vizét
kellő sebességgel és mennyiségben tovább vezethesse,
hogy árterek a minimumra leolvadjanak, hogy város-
ok, községek, gazdáink folytonos rettegésben ne le-
gyenek, hogy ismét felkiálthassunk öseinkkel: Nem
ismerünk belvizeket! hogy megmeneküljünk a sok sa-
bályozási hitel-kölcsönöktől, kidobott pénzeinktől, hogy
az a sok százezer katasztrális hold föld kitűnő termő-
képessége, mely az államnak ép úgy mint a gazdának
kész aranybányája, pusztulástól megóvassék. És végre
nem érdemli meg az ő Duna és a Tisza, a melyek
nekünk a legelőszőbb közlekedést nyújtják, hogy orga-
nikus betegségeiket ha végkép el nem oszlatjuk, de
legalább is enyhítsük?

Mit ér nekünk az a nemzetközi Duna-konferencia,
ha nincsen látszatja? orvoslást kérünk, és pedig mielőbb
mert különben még nagyobb katasztrák fog-
nak jönni mint a szegedi! akkor pedig azt mondhat-
juk, hogy „requiscat in pace”.

Hogyha tehát hihetjük azt, hogy a vaskapu
és a Kázánlik akadályok elhárítvák, akkor nem kell
többé folytonos rettegésben élnünk árvizek miatt, mert
a víz esése ezen szoroson túl oly nagy, hogy a Duna
képes leend bármikor vizét a kellő sebességgel tovább
levezetni.

Az pedig csak nem tételvezhető fel, hogy vala-
mennyi mellékfolyó is egy és ugyanazon időben meg-
áradnának, sőt a tapasztalás bizonyítja, miszerint az
külön-külön időszakba jelentkezik.

Azon észrevétel, miszerint az esetben, ha a fent
említett akadályok elhárítatnak, a dunai közlekedés
hajókkal a viznek sekélyessége miatt fenakadna, nem
vagyok hajlandó elismerni; mert tekintve azt, hogy a
Duna vízének esése a fenti következtén sokkal nagy-
obb levén, annak sebessége folytán az a számos zá-
tony sem képződhetik, a melyek tulajdonképen egyik
legnagyobb akadályát képezik a hajózásnak, minthogy
helyeiket folyton változtatják; hanem legtöbbnyire el-
fognak tűnni, a víz medre és ezáltal felülete is alább
fog szállani, állandóvá és egyenletesebbé válni, víz
meg mindig lesz annyi, hogy a közlekedés nem fog
megakadni. Így lesz az majd a többi hajózáható fo-
lyamoknál is.

Van azonban még egy nagy horderejű tényező
is, amelyet szem elől téveszteni, tovább halasztani
nem szabad és ez a Tisza-vidékének jövője. Miért? no
hát azért, mert a Tisza eredetétől egészen Náményig
nagy eséssel bírva, ott hirtelen lassu folyásúvá válik,
a hegyekből jövő nagy tömegű vizet elegendő sebes-
séggel tovább nem vezetheti, és ekkép az áradás min-
dig nagyobb és nagyobb dimenziókat vesz fel; növeli
pedig azt még a Tisza alatti torkolatjának eliszapodása
is, így tehát okvetlenül évek hosszú során, miután a
szabályozások következtén a mellék árterek elzárattak,
a mederrel a felülete is emelkedik, a víz tehát kény-
telen valahol utat keresni magának, kitör, pusztít s
rombol.

Megtörtént azonban az is már, hogy mikor a
Duna is egyuttal áradásban van, vize a Tisza vizét
nem csak hogy vissza nem nyomja, feltartja, hanem
egyesen Titelnék be a Tiszába folyik, a ki nem
hiszi, hát utazzon le oda és személyesen fog meggyő-
ződni róla!

Hogyha tehát ez már így van, akkor nem marad
egyéb hátra, mint arról gondoskodni, miszerint a Tisza
árvize egy más uton nyerjen levezetést, ezt pedig más-
képp el nem érhetni, mint egy csatorna építése által,
és pedig szerény nézetem szerint ott valahol Tokaj körül
kellene azt megkezdeni és Hajdu-Nánás s Fehértó, Uj-
város és Debrecen, Püspökladány és Berettyóújfalva,
Füzesgyarmat és Nagyvárad, Gyoma és Békés között
Tóthkocsolónak, innen Csanád és Nagylak, Kikinda és
Zombolya között Párdány és Módosnak, ettől pedig
Zichfalva és Versetz, Grebenac és Lagerdorf között a
Fehértóplomb melletti Karas vizével a Dunába vezetni.

Az igaz, hogy ez a csatorna a kisajátítással
együtt sok pénzbe kerülne; de ha megint tekintetbe
vesszük azt, hogy általa az egész Tisza vidéke meg-
mentenék, hogy az igénybe vett földterület talán csak
egy 20-ad részét tenné meg a nyert tiszamenti ár-
tereknek és azok termőképessége állandóvá tétetnék,
hogy ez a csatorna olyan mellékfolyóit keresztül
metszené, a melyek amugy is rohamos áradásoknak
vannak kitéve és így azok összes víztömegeit nem ve-
zethetnék be a Tiszába, hanem a csatorna belőlük egy
nagy mennyiséget feltogna és egyesesen a Dunába
vezetné; hogy ha netán belvizek mutatkoznának, azokat
melléksatornába levezethetnők; hogy a Tisza, a Ma-
ros, a Temes és Berzava közti terepen elszórt számos
réteket és tavakat is lecsapolná, hogy ez a csatorna
nem csak hajózáásra, hanem más ipar és gazdasági

célokra is felhasználható lenne: bizonyára nem volna
ez kidobott pénz, legalább több haszonnal járna és
többet érne, mint az a tiszai 20 milliómos szabályo-
zási költsön!!

E tekintetben már az 50-es és 60-as években
Temesvárotról felszólaltam, de a trombitálás nem hasz-
nált, Jericho kapui sem döltek össze, de védtöltések,
a gabona mindenféle nemével elárasztott területek, egy
virágzó város, alföldünk éke, reménye, elpusztultak;
mit hoz még a jövő? Isten tudja... de magunk le-
szünk oka.

Végre még néhány sort a délbácskai belvizekről:
Mikor 1881. év tavaszán Kucurán voltam e miatt,
megmondtam nézetem, hogy és mikép szabadulhatná-
nak meg eme bajtól. Kucura községe erre az előmün-
kálátokat megcsináltatta, beterveztette az alispáni hi-
vatálnak és ekkép közizgatgatási uton meg is kezdte
ez ügyet; hogy mily eredménnyel vagy mely stadium-
ban áll jelenleg? azt nem tudom, annyit azonban észre-
vettem, hogy ő nagysága az alispán ur körutat tett
e tekintetben s reá nem sokára megjöttek az ugyne-
vezett kultur mérnökök.

No! van most Eldorádó Délbácskában, az egész
Ferenc József csatorna menti községek részint ellátat-
tak már, részint pedig el fognak láttatni a kellő tér-
képekkel; meg van és meg lesz határozva az irány,
hogy merre vezetessenek a lecsapolási árkok, az illető
községek érdekelteit készséggel fogják a földmunkála-
tokat teljesíteni, a kisajátítási s más költségeket fe-
fedezni, miért ne? hiszen ő nagysága az alispán ur
meleg és meggyőző jelentése következtén ő nagymél-
tósága a volt közlekedési miniszter ur oly kegyes volt
saját költségvetése rovására, állami mérnökeit a lejt-
mérézési munkálatok teljesítésére kirendelni s hogy
utódja is akkép fog eljárni, azt nem csak hogy remél-
hetjük, de jogosan várjuk is, ha az államkincstár jö-
vedelmét megcsinátani nem akarja. Mert ezen belvizek
ártalmatlanná tétele Délbácskára nézve fontos élet-
kérdéssé vált!

Mindez nemcsak szép, üdvös és jó, de hasznos az
államra nézve ép úgy, mint a gazdasátra; csak hogy
attól tartok, miszerint a kivételről oly sarkalatos irány-
eszmé fog felülkerekedni, a mely majd halomra dönti
minden eddigi reményünket és ha igaz az, a mit egye-
sektől és néhány megválasztott községi képviselőtől
hallottam, ugy aligha lesz üdvös eredmény felmatat-
ható. Miért? no hát azért, mert ugy értesültem, misze-
rint a Ferenc József csatorna alatt ugynevezett siphon-
okat fognak építeni, a melyeknek feladatuk leend eme
csatorna jobb oldalán összehalmozott vizeket tovább a
Tisza felé vezetni, és pedig részint az ugynevezett
Jegricskába, részint pedig a kereszturi és szilbási ár-
kokba. Már pedig az én szerény nézetem szerint ezek
az árkok, ha szabályoztatnának is — mit kétségbe
vonnai nem lehet, mert annak egyuttal meg kell törté-
nni: mégis attól függ, vajlon a két utóbbi árok mi-
képp fog előbbivel összeköttetésbe hozatni — mint fő
lecsapoló árkokkal és ez pedig torkolatánál mily eséssel
fog bírni Csurog és Józseffalva között a Tiszába való
két ágra szakadt beömlésénél? és vajlon ott is ren-
dezve lett-e már, avagy csak ezután fog szabályo-
zatni? Ez utóbbi annál inkább fontos, minthogy tudom-
sáom szerint az ottani községek, valamint az Unió-
bank hatalmas védtöltéseket emelt a Tisza árja ellen,
s ekkép talán a Jegricskát még el is zárta?!

Továbbá képesek leendenek-e azok, a siphonok
az oda özőnlő vízmennyiségeket kellő sebességgel és
mennyiségben tovább vezetni

Eme észrevételekre, annál is inkább jogosítva
érem magamat, mivel 1881. évben tapasztaltam, mi-
szerint dacára annak, hogy Deszpot-Szt. Ivánnál egy
olyan siphon létezik, s e község mégis Paraga, Piv-
nica, Szilbás és Torzsa községekkel együtt nem csak
hogy meg nem szabadulhatott bajától, hanem a csato-
rnán túli Kucura, Verbász, Sovó és Kis-Kér, sőt
Temerin községek között elterülő belvizekkel együtt
megrekedve nagy álló tavakat képeztek, pedig minde-
zek árterei összefüggésben állanak a fent említett
Jegricska árkokkal; mi azt gyaníttatja, hogy nevezett
árok torkolata előtt valahol el van zárva.

Én részemről a délbácskai terepet két főrésze
osztom, és pedig a Ferenc József csatorna keleti és
nyugati részeire.

Ha már most a nyugoti részt figyelmünk tár-
gyává tesszük, ugy tapasztaljuk, hogy terepe 3 része
oszlik, az egyik részben, mely a Dunával határos, a
tér nyugot felé lehajlik és így az összes rajt talá-
ható árterek lecsapolási árjai arra vezethetők, egy
másik kisebb része délnek — vagy is Ujvidék felé —
a harmadik pedig kelet vagy is a csatorna felé hajlik,
ekképp tehát az utóbbi terepen előforduló belvizek oda
vezetendők, de nem siphonok által tovább keletnek,
hanem inkább ajánlanám egy a Ferenc József csatorna
innen oldalán a csatornával egyenközüléig építendő
melléksatornába vezetetni. Én ezt sokkal biztosab-
nak, célszerűbbnek tekintem, s mivel ez által azt el-
érnők, hogy a csatornánál oldalon felhalmozott vizek,
miután a nyugot felőli részekről tápot nem nyernek,
hamarabb eltűnnek. Persze, hogy ez a melléksatorna
többe kerülne, mint a siphonok, de legalább biztos
volna. Föltehető azonban az a kérdés is, vajlon nem
volna-e kötelessé magá a Ferenc József csatorna-társulat
ezen melléksatornát építeni? ugyan miként szól az a
törvényoikk, mely a társulatnak ezen csatorna építé-
sére az engedélyt megadta?!

A mi a csatorna keleti részét, a mely a Tisza
felé hajlik illeti, erre nézve fentebb már véleményem
kinyilvánítottam, habár én a kucurai, kiskéri és verbászi
határokon levő belvizek levezetését inkább Turia
felé irányoznám.

Ezek volnának nézetem szerint a főteendő, hogy
egyrészt a folytonos árvizektől s másrészt az itteni
belvizektől megmeneküljünk; én szivesen meghajlom
más nézetek előtt, csak tessék azt kellően indokolni. *)

Árpád.

*) Ajánljuk ezen szakértői tollból eredt és régi tapasztalatokra
alapított cikket az érdeklődő körök osztalan figyelmébe Szerk.

A Bács-Bodrogh megyei gazdasági egyesület Magfigyelő állomásának tudósítása.

I. szám.

A magfigyelő állomás megkezdette működését.
E hó 12-én 3/4 10 órakor a következő magvak csirázó
képessége lett a vizsgálat tárgya: keleráb, korai kel,
korai spinat, kései káposzta, retek, sárga répa, veres
saláta, répa, ugorka, zeller.

A csirázás következőképp jelentkezett:
14-én korai spinat, keleráb, retek, korai kel, ké-
sei káposzta.

15-én ugorka.

16-án veres saláta, répa.

17-én sárga répa, zeller.

Mi illeti a csirázó képességet, a csirázás megje-
lenésénél így mutatkozott:
Korai spinat kicsirázott 4, nem csirázott ki 32 szem.
Keleráb " 40 " 12 " "
Retek " 55 " 9 " "
Korai kel " 25 " 35 " "
Kései káposzta " 10 " 35 " "
Ugorka " 19 " 19 " "
Veres saláta, répa " 20 " 5 " "
Sárga répa " 17 " 13 " "
Zeller " 50 " 25 " "

A későbbi időben az addig ki nem csirázottak
is jó magvaknak bizonyultak, mert nagyobb részben
mind kicsirázottak. A magvakat Falcione Gusztáv ke-
reskedése volt szives beküldeni.

Kívánatos volna, hogy gazdaközönségünk minél
tömegesebben fordulna hozzánk magvának megvizsgál-
tatása céljából.

Zombor, 1883. január 21.

Bács György,
főgm. igazgató, mint a mag-
figyelő állomás vezetője.

Hirek.

A zombori magyar olvasóköri f. hó 21-én tartotta
tiszteletét közgyűlést. Kovácsfi Alajos korelnöklete
alatt a választás következő eredménnyel ejtetett meg:
Elnök: Mártoni Károly, igazgató: Tárczay Mór, jegyző:
Városv Tivadar, ügyész: Kozma László, pénztárnok:
Tápay István, könyvtárnok: Bäumel Ede. Választmányi
tagok: Sándor Béla, Dr. Spitzer Mór, Radics György,
Gottlieb Márton, Podmaniczky Armin br., Fejér Gyula,
Szemző Gyula, Jeszenszky Dezső. A kör tagjainak
száma eddig: 100.

A zombori magyar olvasóköri épületéhez járult
újabb Latinovich Ernő 100 frt kamat nélküli köl-
csönrel.

Gákovára plébánosá Tormásy Gábor szabadkai
káplán nevezetett ki.

A szabadkai főgymnasium jellegének megállapí-
tására a nmlgú vallás- és közoktatási miniszterium
biztost küldött.

Geiger A. Mór szabadkai lakos, beadványilag
kérte a várostól, hogy az ottani zsidó iskolákat, mint
a germanizáció félszékét csukassa be. A kir. tanfelügyelő
megütközéssel fogadta ugyan e hirt, mint az iskola
múltjával ellenkezőt; de azért megnyugtatóra át-
rúndult és az iskolát a városi rendőri község köz-
benjöttével csakugyan bezáratta, de nem az emelt és
teljesen alaptalannak bizonyult panasz miatt, hanem
azért, mert egyik a szó teljes értelmében dülékeny, a
másik szoba pedig oly sötét volt, hogy d u. 3 óra-
kor teljes lehetetlen volt már benne olvasni.

A napszamosok tudvalevőleg adómentességet fog-
nak élvezni; a megyében van ilyen: 3463 családfő,
1731 asszony, 3599 családtag, akik eddig 16379 frt
25 kr adót fizettek.

Városv Mária, kinek az ötvenes években Zombor-
ban, majd Bezdánban nőnevelő intézete volt, melyben
számosan nyertek szellemi kiképezetést, elhunyt Gá-
kován. A gyászjelentés következőleg hangzik: Vesz-
prémi Városv Károly nyug. pénzügyministeri számta-
násos és neje szül. Bratyevacska Paula, egy gyer-
mekei dr. Városv Gyula, Károly, László és Tivadar,
— özv. Radimetzky szül. Városv Ida, egy gyermekei
Radimetzky Ferenc és Csonka szül. Radimetzky Feo-
dóra szomorodott szívvel jelentik testvérük, sógoronője
s illetve nagynénjöknek Városv Máriaának hosszas szen-
vedés és a halotti szentségeknak átjárás felvétele után
f. évi január hó 18-án délután 1/4 3 órakor, életének
70. évében történt gyászos elhunytát. A boldogult
hült tetemei f. hó 20-án, a gákovai r. k. szentegyház-
ban délelőtt 10 órakor tartandó gyász istentisztelet
után, ugyancsak a gákovai közös sírkertben fognak
örök nyugalomra tétetni. Gákován, 1883. évi január
hó 18-án. A béke anygala lebegjen porai felett!

A helyben állomásozó 5-ik honvédszázalaj altisz-
tei, esekély heti zsoldjukból némi alapot hoztak össze
önmivélődési célra. Az eszmét helyeslő tisztikar, élén
Br. Bibra őrnaggyal, anyagilag és erkölcsileg egyaránt
támogatják a jeles törekvést. Mi részünkről kérjük mind-
azokat, akiknek nélkülözhető ismeretterjesztő könyvei
vannak, azokat e nemes célra följajánlani sziveskedje-
nek. Mi egyelőre lapunk ingyen példányát ezennel föl-
ajánljuk s kérjük lapársainkat is, hogy a később újra
polgári életükbe lépendő honvédek közügyü érjékének
izmosítására, illetőleg megtartására, hasonló ajánlatai-
kat, humanus bivatásukhoz képest, tegyék meg.

Kuthy József éjszak-bácskai 4. számú honvéd-
százalajbeli szabadságot állományu hadnagynak, a
honvédség kötelekéből kérelmezett kilépése, a védköte-
lezettség teljesítése után, viselt tiszti rendfokozatának
megtartása nélkül 1882. évi december hó 31-ével meg-
engedtetett.

A történelmi társulat ügyének mai állása. A
Bács-Bodrogh megyei történelmi társulatot szervező
bizottság működő és pártoló tagok gyűjtése tekintetéből
47 aláírási ivet bocsátott ki, ezekből e mai napig
17 iv érkezett vissza következő eredménnyel. I. Schmausz
Endre iva: Sándor Béla pártoló tag; Cifrusz
Ferenc működő tag; Gräff Nikáz m. t., Rátay József
p. t., Schmausz Endre p. t. 2. dr. Margalits Ede iva:
Rónay István p. t., Tripolszky Gyula p. t., Mihályi
János p. t., Dalmay József p. t., Tárczay Mór p. t.,
Barthal József p. t., dr. Sztójkovic Péter p. t., dr.
Pavlovics Simon p. t., dr. Spitzer Mór p. t., dr. Schul-
ler Simon p. t., dr. Alföldy Gedeon p. t., Kozma László

Melléklet a „Bácska“ 4-ik számához.

m. t., Martonyi Károly m. és p. t., Széchenyi József p. t., dr. Csíhás Benő p. t., Vujevič Zakár p. t., Müller Gyula m. t., dr. Margalits Ede m. t., 3. Radics György ivén: dr. Molnár István Lajos m. t., Városvi Tivadar m. t., Bieber Gyula m. t., Radics György m. t. 4. Iványi István ivén: Iványi István m. t., Tócs Gusztáv p. t., Balázs Imre p. t., Székely Simon p. t., Györgyevics Szredoje p. t., Láng József p. t., Haverda Mátyas p. t., Szebenburger Károly m. t., Vojnics Nándor p. t., Mérey Agoston m. t., Birkás Gyula p. t., Hubert Hermann m. t., dr. Wilhelm Adolf p. t., Berényi Lajos p. t., Bittermann József p. t., Jakobcsics Antal p. t., Szabadkai izr. hitközség p. t., Antonovics Mátyas p. t., Tipka Antal p. t., Prokes Ignác p. t., Melkay György p. t., Tormásy Gábor m. t., A szabadkai nemzeti kaszinó p. t., Manich Péter p. t., Zomborcsévics p. t., Vojnics Dániel p. t., Schossberger p. t., 5. Mukics János ivé: Mukics János p. t., Pertics Mihály p. t., Malacovszky László p. t., Kertész Nándor p. t., Szöréghy Antal p. t., Chlumi György p. t. 6. Steltzer Frigyes ivé: Steltzer Teréz p. t., Steltzer Frigyes m. t., Korossy János p. t. 7. Bende Imre ivé: Bende Imre p. t. 8. Fridrik Tamás ivé: Jablonszky József p. t., Abrabám Mihály p. t., Ada községe p. t., Hank Antal p. t., Esztergamy Sándor p. t., Vuics Izidor p. t., Kelemen Izidor p. t., Popovics Szilárd p. t., Fridrik Tamás m. és p. t. 9. Balogh György ivé: Balogh György m. t., Hanusz Ferenc p. t., Oltványi György p. t. 10. Donoszlovits Vilmos ivé: Donoszlovits V. m. t., Kolty József p. t., Nikolits m. és p. t. 11. Verbászi algymnasium ivé: Kármán József m. t., Schneberger p. t., Kovalszky Lajos p. t. 12. Raics Miklós ivé: Raics Miklós p. t., Kovatsics István p. t., Jablonszky Miklós p. t., Janos N. p. t., König Gábor p. t. 13. Nagy József ivé: üres. 14. Apatini szolgabíró ivé: üres. 15. Császár Péter ivé: Buchwald Simon p. t., Balassy Endre p. t., Cziráky József p. t., Keszler Mátyas m. és p. t., Latky József p. t., Kiss Abel p. t., Fratri-sevits János p. t., N. Papp József p. t., Kereskenyi K. p. t., Mangh Ferenc p. t., Ómorovica községe p. t., Nagy István p. t., Császár Péter m. t. 16. Eremin György ivé: Eremin György, Müller Béla, Bartl Antal, Csarsch Károly, Gruics, Tessényi István, Pfeiffer Istv., Stebler Lajos, Payerle János, Fischer Nándor, Mokry Dezső, Mallin Károly, Kolényi Gusztáv, Nagy László, Méry Károly, dr. Hipp Antal, Harlikovics Károly, dr. Bernheim Samu, Breszlau Lipót, dr. Löbl Zsigm. és Armbrust mind p. t. 17. Kolozsvári Sándor ivé: Kolozsvári Sándor, Egl József, dr. Kamenicky Sándor, Szalay Károly, Lehoczky János, Mirkovics Lyubó, Sigmond Góntér, Hartmann János, Venezianer Sándor, Harr Samu, Koch József, Szaiics Gyula, Lakatos Péter, Papik Miksa, Magy. k. polgári kör Temerinben, Ziti Róbert, Mikosevich Kálmán, Zsigmond Gyula. — Összesen: 142 tag. Az eddig beküldött ívek már garantizozták a társulat létesülését, ezennel van szerencsém tisztelettel kérni a még künn levő 30 iv. ivartartót, sziveskedjenek a gyűjtött aláírásokat legkésőbb febr. hó 15-ig a szervező bizottság elnökéhez Schmausz Endre alispán urhoz beküldeni, — hogy a további teendők, mint az alapszabályok kidolgozása, hirlapi közlése és megbeszélése és a végleges szervezés megtörténhessenek. — Együttal felkéretnek mindazok, kik gyűjtő ívet nem kaptak, vagy a t. ivartartó által aláírásra fel nem kérték, de a culturalis eszmét pártolják, tagságuk iránti bejelentésüket ugyanott mielőbb eszközölni sziveskedjenek. A szervező bizottság elnökének megbízásából: dr. Margalits Ede.

Sik Emil és Tiffenbach Ferencet a kultuszminis-terium a Falcione-féle ösztöndíj élvezésében megerősítette.

Január 20-án a városi közgyűlés az ipariskolák szervezésére 12 tagú bizottságot küldött ki; ennek tagjai: Fejér Gyula, Mihályi János, Vukicsevics Miklós, Petrovits Döme, Frey Vince, Seitzler Károly, Eckert Pál, Mayer Ignác, Bikár László, Jездимировits Lyubomir, Klement Miklós és a zsidó iskolaszék leendő elnöke.

Bajan Miovács Fábí ágenciai szolgálja a jégbe szakadt s ott veszett.

Gross Ignác m. k. honvéd őrmester, eljegyezte Spitzer Berta k. a. t.

Szabadkán Kopunovits Albert földmives esődöt mondott. Ugyanitt Schreier Zsigmond gabnakereskedő megbukott.

Bajan e hó 20-án temették el 68 éves korában Gyurinovits Mátyas kir. albirót, ki Baja városát többféle főtisztviselői minőségben huzamosan szolgálta s 1848-ban nemzetőr-kapitány volt.

A zombori kaszinó-egyleti dalárda február hó 6-án, hushagyó kedden a „Vadászkürt“ nagytermében tréfás műsorú dalestélyt és táncvigalmat rendez. A műsort jövő számunkban közöljük.

A zombori polgári kaszinó-egylet rendes közgyűlése e hó 28-án, vasárnap d. e. fél tíz órakor lesz.

Színházlatogató közönségünk örömmel fog értesülni arról, hogy Br. Podmaniczky Armin, áll. jószág-kormányzó ur buzgólkodása folytán, műértő urakból bizottság alakult, mely feladatává tette a színházi játékrand darabjainak megválogatásáról gondoskodni, szóval az előadások művészi becsének a közönség nivójára emelését sürgetni.

A szabadkai ügyvédi kamara részéről közhírré tétetik, hogy Springer Lajos óbecsei ügyvéd — lakhelyét a temesvári ügyvédi kamara kerületébe Titelre téven át, a kamara lajstromából kitöröltetett. Kocsis Lajos zombori ügyvéd, elhalálása következtében a kamara lajstromából kitöröltetett.

Szkopál Béla kereskedelmi- és műkertész, Zomborban Árpád-utca 88. sz. a Gyuracska-féle házban mű- és kereskedési kertészetet nyitott.

Az I. rigicai segélyszövetkezet f. hó 20. tartotta meg beszámoló közgyűlését. Az évi forgalom 99954 ft 24 krt mutat ki, a tiszta nyereség 1055 ft 16 kr. — Maison igazgató.

Fizetésektelenségek. A bécsi Creditorenverein következő fizetésektelenségekről tesz jelentést: Weldt Károly kereskedő Szabadkán, Reile Lipót János Apatinban.

Bál. Az apatini kaszinó-egylet, saját könyvtára,

javára. évi január 27-én a kaszinó helyiségeiben zártkörű kaszinó-bált rendez. Belépti jegy személyenként 1 frt. Kezdeté esti 8 órakor.

Schaffer Mór, feketehegyi kereskedő, eljegyezte Lövy Sándor jankováci lakos kedves leányát, Julcsát.

Beküldetett. T. barátom! Hogy van az, hogy Zomborban, a megye metropolisában, német nyelvű számlát kapni a „Vadászkürt“ szállóban? Michits & Reidinger az aláírásuk. R. Gy. (Hát biz az a német kontócedula nyilván a fundusz instruktuszba tartozik s az új bérlő, akit eddig magyarnak ismerünk, átvette a többivel s használja, míg benne tart. Szállj oda 2—3 hét múlva megint s bizonyára kapsz magyart. Szerk.)

Ujvidékről írják az E-s-nek: Javaslat a magyarországi gör. kel. szerb egyház oroszosításáról. „Radics Emilián görög kel. egyház hittudora és görög kel. karloviaci szerb metropolita protosyncellusának első nyílt levele a szerb nemzeti szabadelvű párthoz Magyarországon,“ ez a teljes címe egy e napokban Ujvidéken megjelent röpiratnak, melynek az egyház köpenyegébe burkolt politikai célja nem egyéb, mint a magyarországi szerb egyház oroszosítása és ez által a magyarországi szerbeknek a magyar államtól leendő elszakítása. A röpiratnak szerzője számos évet Oroszországban töltött, állítólag tudományos kiképzetetés végett és Kievnben szerezte meg évi járadékkal járó hittudori oklevelét is, minőt eddig egyetlen magyarországi szerb sem nyert el, a mint most már látszik, azon célból, hogy ebbeli egyházi tekintélyénél fogva minél nyomatékosabban, az ottani összeköttetéseinél fogva pedig határozottabban ígathasson a szerbek közt a magyar állam és a magyar nemzet ellen, a miről nemcsak e röpirata, de a többi eddig megjelent egyházi, történelmi és politikai művei tanúságot tesznek. Oroszországból hazatérve, sikerült Radicsnak Kengyelác Emilián verseci püspök befolyásával a karloviaci érsekség papsága közé magát beemészeltetni és mint ilyen — követve az őt pártoló verseci püspököt, ki a magyar szabadságharc idejében egyike volt a legveszélyesebb bujtatóknak — folytatja a magyar állam elleni szövevényes üzemeltetést Oroszország érdekében. Radics nevezett röpiratában az orosz kuforrásokból merített érvelésekkel élesen kikel a szerb és román egyházi autonómiát biztosító 1868. évi IX. t. c. ellen, állítván, hogy e törvény módot nyújt az állam mértéktelen beavatkozásának az egyház ügyei és az államhatalom erőszakoskodásainak, melyek az abszolút kormány alatt XVII. és XVIII. században történeteket is felülmulják. Ez által veszélyeztetve van nem csak a szerb egyház, hanem a szerb nép létele is. A magyar állam törekvéseinek paralyzálása tekintetéből felhívja tehát a szerb nemzeti pártot: 1. hogy szervezzen külön politikai teritoriumot, mint ezt már maga a józan ész követeli; 2. az 1868. évi IX. t. c. hatályon kívül helyezendő, mi által a szerb egyház az államtól teljesen emancipáltatni fog; és 3. a szerb egyház s a többi gör. kel. egyházak, különösen az orosz egyház példájára szervezendők, mi által a szerb egyház egyesítve a többi gör. kel. hatalmas egyházakkal, új erőt fog nyerni az állam tulkapásainak való sikeres ellenállásra. A szerző ígéri, hogy e reformok keresztülvitele tekintetéből állásánál fogva érintkezni fog a külföldi gör. kel. egyházak zsinataival, különösen az egyházi zsinattal Oroszországban, hol számos ismerősei és jó tanácsadói vannak.

Parabutyon a kaszinó f. hó 24-én saját helyiségeiben táncvigalmat rendez.

Az „utolsó garas“ című kis koresmában a „Vadászkürt“ tőzsomszédságában a „nasi vasi“ bank és „ferbli“ állandó iparrá fejlődött ki, de ezen üzelmek a törvény és rendőri szabályokba ütköznek; — ezennel kérjük a városi rendőrséget — ezen üzelmeket mielőbb megszüntetni. J.

Csödnnyitás. Weldt Károly szabadkai lakos ellen bej. január 30.

A rigicai kaszinó alapszabályai a m. k. belügy-ministerium által f. é. 1143. sz. alatt, a bemutatási záradékkal elláttattak.

Kulán Győr város és vidékének vízkárosultjai javára adatott 1883. évi január 20-án a kaszinó helyiségeiben „Csalódások.“ Vigjáték 4 felvonásban. Irta: Kisfaludy Károly. Személyek: Gróf Elemér: Vitályos Imre, Báró Kényesi: Tápay Lajos, Köröndy Lina, fiatal özvegy: Bognár Irma k. a., Lombai, uradalmi inspektor: Zsámbokréthy Ág., Elek, ennek fia, hadnagy: Karch József, Lidi, rokona: Felicidés Aranka k. a., Luca kisasszony: Kahn Aranka k. a., Mokány, földesur: Késmárky Gyula, Vilma, Lina társalkodója. Wolf Ilka k. a., Tamás, uradalmi kertész: Honig Zsigmond, Antal Elemér inasa: Katz Armin. — A dolog történeti Elemér s Lina közös jószágán.

A bajai főgymnázium segélyező együletének javára 1883. január hó 31-én a „Bárány“ nagytermében tartandó hangverseny sorrendje: 1. Qui vive! Concert Galop Ganzolt. Zongorán négy kézre előadják Odobasics Karolin k. a. és Gschöser Ede VI. o. t. Honvagy. Vegyeskar. Zsaszkovszky Endrétől. Előadja a főgymnáziumi énekhar. 3. Népdalok. Cimbalmom előadja Paukovics Georgine k. a. 4. Rondo. Walzer Gumberttől. Éneklő zongorakíséret mellett: Zirner Adél k. a. 5. Magyar népdalok. Előadja a főgymnáziumi énekhar. 6. Andante de Salon Kleintől. Zongorán, harmonium és hegedűn előadják: Fejes Ilka k. a., Pilinszky Ferenc és Kellner Antal VI. o. t. 7. Egyveleg a „Kornevillai harangok“ból. Előadja a főgymnáziumi énekhar. — A hangverseny után félórai szünettel táncvigalom következik. — Szünóra alatt sorsjáték lesz. — Belépti jegy személyenként 1 frt Egy sorsjegy ára 10 kr. — A helyek számozottak. Kezdeté 7 órakor.

Az ó-becsei izr. nőegylet f. hó 13-án a nagyvendéglő disztermében, szép számu közönség jelenlétében zártkörű táncvigalmat tartott, mely igen jól sikerült. A bál élén állott az egyület szive, a közkedveltségű elnök és bálanya, dr. Milkó Ignácné, ki a táncot csárdással kezdte meg. Mondanunk sem kellene talán, hogy a szeretetre méltó elnöknek kedvessége által mindenkit meghódított. Részt vettek a táncban az urnők közül: Dr. Roth Zsigmondné, Györgyovics Ivánné, Hevesi Adolfné, Grünbaum Sándorné, Pilischer Arminé, Fränkel Sámuelné, Engelszmann Lipótné, Groszné, Klein Adolfné, Adlerné, Deutsch Samuné, Fürst Adolfné,

Löviné és Königné. A szép urhölgyek közül: Fränkel Regina, Medakovics, Oblath Boriska, Hidler Mariska, Flesch Berta, Feszli Gójtán, Terék Gizella, Heller, Bachrach Zseni, Kleinvald Regina, Elbert Cecilia. A négyeseket 32 pár táncolta.

Az ómorovicai kaszinó tisztújításának eredménye: Elnökök: Kovács Gyula ref. tanító. Alelnökök: Mende István községi bíró. Főjegyzőnek: Máthé László ref. tanító. Aljegyzőnek: Fejős János. Pénztárnoknak: Ador József. Könyvtárnoknak: Inotai János ref. tanító. Háznyagynak: Kiss Gábor. Választmányi tagok lettek: Lódi József, Iványos Sándor, Szücs Sándor, Varjas Sándor, Papp István, Scheffer József, Szöeci Bálint, Szabó Bálint. Póttag: Ambruzs Bálint.

Ó-Becsen Breoska Ferenc járásbíró s nyolcs csapás érte, mert f. hó 12-én a 7-ik évben levő Aladár fia 5 napi szenvedés után az itt járványos petics betegség áldozatául esett, f. hó 13-án a közönség nagy részvéte mellett tétetett örök nyugalomra.

Szöntára jan. 31-ig magyar dalmát ajkú tanító keresnek Angárija: 15 hold föld, 105 frt, 6 öl puhafa, szabad lakás.

Schön Adolf könyvkereskedő e hó 28-án kel össze Budapest Weinfeld Paula urhölgygyel.

Adler Rudolf, ó-becsei kereskedő, eljegyezte a kedves Messer Teréz k. a. t. Adáról.

Adáról Bodnary György panaszt tesz az ellen, hogy a mult karácsonkor megvonta a város a karácsonyfától az eddigi adakozást; hanem kisbíróval koldáltattak házról-házra s szerinte a legérdemesebb tárgyat azok nyerték el, akik legvastagabb burkával és leghosszabb kolbással biztosították a protekciót. Bodnary nevéért tettük ki, mert ezt külön kérte.

Palánkán az óvoda javára sikerült táncfüzért tartottak e hó 20-án; 21-én gyermek-jelméz bál volt, mely szintén jelesül ütött ki.

Csurógrol a f. hó 10-én tartott bála vonatkozólag ezt írja B. Gy. ur: A csurógi rom. kath. iskolaszék e hó 10-ére az iskolaalap javára bált rendezett; mely alap kamatja szegény gyermekek ruházatára lenne fordítva. Az eszme szép s dícséretére válik az iskolaszéknek, de a kivitele oly hiányos volt, hogy azt megrovás nélkül nem hagyhatom. Egy jótékony célra rendezett bálnál nézetem szerint mindenképp szem előtt tartandó az, hogy minél több jövedelem legyen, s nem pedig az, hogy minél fényesebben sikerüljön; mert ezen bál már évek óta ismeretes szerénységéről, s most egyszerre kiakartak a rendezők bőrükből bujni, a helyett, hogy az ide való tamburásokat — kik melleleg legyen mondva ép oly jól játszanak mint a fogadott cigányok — fogadták volna meg, helyesebbnek találtak vidékről Temerinből a drágábbat hozatni... hisz jótékony célra volt! De nem ez volt egyedül baklövésük, követtek el még más egyebet is; jöhetett oda bárki, az általánosan tudva volt, hogy gazda emberek családjakkal együtt hivatalosak, ez rendén is volt; de hogy egy erkölcsi testület által rendezett bála szolgáló is, ki még hozzá belépti díjat sem fizetve, éjnek idején egyedül eljöhét s ott a többi vendégekkel együtt mulathasson, az csakis nálunk fordulhat elő, s mi több, még egy tanító által rendezve, kinek ugyan tudnia kellene, hogy ez által az illem ellen vétett; de ő ellenkezőleg még többször táncolt is vele, mert az oly személy, ki egyes egyedül jön s megy éjjel, megrovásra méltó, s helye ott nincs, a hol más tisztességes egyének vannak. Felszólalásunkra, hogy mért nem utasítja a rendezőség ki, azt nyertük feleletül: „nekiunk arra kell tekintenünk, hogy mennél több jövedelem legyen.“ Ez aztán következetesség; akkor másként kellett volna a bál rendezését kezdeni, s nem egy helyütt fényesen adni, s más helyütt meg maga magát kompromittálni.

A helybeli színházi részvénytársaság f. hó 18-án elhatározta, hogy folyó évi február hó 1-én tombolával egybekötött zártkörű bált rendez. A rendezőség a következő urakból alakult meg: Elnök: br. Podmaniczky Armin, titkár: Városvi László, pénztárnok: dr. Schuller Simon. Bizottsági tagok: Barath Kálmán, Bezeredy István, Bikár Nenád, dr. Csíhás Benő, Georgievits Szilárd, Kozma László, Mihelsz Gyula, dr. Millasevits Sándor, Morgenstern Gusztáv, Nagy Péter, Póka Dezső, Popovits Döme, Pribil Ernő, Reiter Oszkár, Roheim Sándor, Szaubern Károly, Vujevič Zoltán, Zákó István, Zákó Milán. A táncvigalom tiszta jövedelme a zombori színpad még hiányos felszerelésére fog fordítani. Jegy-árak: I. ső emeleti páholy 8 frt, földszinti páholy 7 frt; I. ső sorbeli erkélyszék 2 frt. Családjegy 3 személyre 4 frt, több személyre 5 frt, személyjegy 1 frt 50 kr. NB. A páholyjegy csak 3 személyt jogosít a belépésre. Egy tombola jegy ára: 20 kr. A t. c. páholybérlő közönség folkéretik, hogy a páholyok iránt f. hó 28-ika déli 12 óráig br. Podmaniczky Armin urnál (naponként 10—12 óra között) rendelkezni sziveskedjék, mert ezen határidő lejártával a bérlők előlgoja tekintetbe vétetni nem fog. Jegyek előre válthatók és pedig: páholy és erkélyjegyek f. hó 29-től kezdve br. Podmaniczky Armin urnál; család és személyjegyek Falcione Gusztáv ur kereskedésében, és a táncvigalom estéjén a színházi pénztárnál. Kezdeté 8 órakor.

Kérelem. Tekintve, hogy a színházat mint közmívelődési intézményt nemzetiségi, vallás- és pártkülönbség nélkül a művelt társadalom minden tagja tehetségéhez képest támogatni hivatva van, tisztelettel kéretik a n. é. közönség, hogy a f. é. febr. hó 1-én a zombori színpad még hiányos felszerelhetése céljából rendezendő táncvigalom alkalmával megejtendő tombolájának anyagi sikerének érdekében, nyereséményül alkalmas bármely csekély értékű tárgyakat rendelkezésre bocsátani és azokat f. hó 31-éig br. Podmaniczky Armin urhoz, az adományozó nevének közlése mellett, elküldeni sziveskedjenek. Ezen tombola adományok és felülfizetések köszönettel fogadtnak és hirlapilag nyugtáztatnak. Zombor, 1883. évi január 20. A rendezőség.

A Vojnits Livi hagyaték sikkasztóját, a 64 éves lovag Sterbeczky ny. pénztárnokot, a szabadkai tszék 2 évi börtönre, hivatal- és nyugdíjvesztésre ítélte; a zentai árvaszéket pedig, mely 9 éven át sohasem gyakorolta ezen árvavagyon fölött hatósági felügyeletét,

hivatalos mulasztás miatt a fegyelmi bíróság elé idézte. Sterbeczky 18503 frtot kezdte el.

Az országos vörös kereszt egyesület zombori fiók egyesülete és a zombori jótékony magyar nőegylet által f. hó 20-án jótékony célra rendezett álarcos báljának összes jövedelme 325 frt 71 kr., összes kiadása 197 frt 71 kr. Maradék 128 frt. Felülfizettek: Sándor Béla 10 frt, Virter Károly 1 frt, Esztergamy Borbála 2 frt, Schmausz Endre 3 frt, Boromisza 80 kr., Kovács Vilma 2 frt 60 kr., Roheim 80 kr., Michels Gyula 80 kr., Gertinger Adolf 80 kr., Sztrilich Mihály 60 kr., Stanimirovits 80 kr., Koszanits 80 kr., Vujevich Zakár 3 frt 80 kr., Latinovits Gyula 3 frt 80 kr., Preszly Jani 80 kr., br. Podmanitzky Armin 8 frt 80 kr., Dela Valich 3 frt 80 kr., Késmárky 80 kr., N. N. 3 frt, Spitzer Róza 3 frt, özv. Latinovics Bogor Irén egy arany azaz 5 frt 50 kr., Barthal József és neje 10 frt, Frendly Mihály 2 frt 27 kr. A felülfizetések összege 69 frt 55 kr. Gertyákat adtak: Athanackovits Erzsébet és Zsófia 2 csomag, özv. g. Engelshaus Zombori Katalin 1 csom., Dalmay Cecília 1 cs., Dalmay Takáts Klementin 1 cs., Dalmay Pál 1 cs., Schäffner Károly és neje 2 cs., Auer Türr Borbála 2 cs., Alföldy Mária 1 cs., Athanackovits György 1 cs., Thurszky Jenő 1 cs., Szemző Gyula és neje gyertya helyett 4 frt, Bertolino Sándor 1 cs., Blumenthal János és neje 2 cs., özv. Sauerborn Borbála 1 cs., Tünner Mária 1 cs., Havel Erzsébet 1 cs., Weidinger Johanna és Fáni 2 cs., dr. Schuller Samu 1 cs., Engl Róza 1 cs., Jonász Samu 1 cs., Buday Etelka 1 cs., Városov Paulina 1 cs., özv. Paracetic Franciska 1 cs., Bereczko Borbála 1 cs., Millasevits Emma 1 cs., Gallé Friderika 1 cs., Zákó Alexandra és Ilona 1 cs., Pilaszanovics Helén 1 cs., Mihályi Izabella 1 cs., Falcioné Gusztávné 1 cs., Raisz Ida 1 cs., Gruber Vince 1 cs., Karácson Olga 1 cs., Grosschmid Gábor 1 cs., Roheim Nátán 1 cs., Roheim Sándor 1 cs., Stern Mór és neje 2 cs., Molnár Istvánné 1 cs., Michels Szilvia Ilona 1 cs., Fernbach Antalné 2 cs., Vadász Gizella 1 cs., Széchenyi Balun Mariska 1 cs., Schäffner József 1 cs., Jakobcsits Laura 1 cs., Kovács Vilma 1 cs., özv. Lippert Erzsébet 2 cs., Hoffmann Mihály 1 cs., özv. Bielitzky Mária 1 cs., Schneiderbauer Vilma 1 cs., Dömötör Balázs Mathild 1 cs., Kaufman Simon 1 cs., Gartner Ferenc 1 cs., Heindlhofer Borbála 1 cs., Kőrös Eszter 1 cs., Klein N. 1 cs., Spitzer Róza 1 cs., Barth Stefánia 1 cs., Tripolszky Veronika 1 cs., Özv. Vundszám Kornélia 1 cs., Czeder Teréz 1 cs., Dobák Babócs Albertina 1 cs., Goldfahn Sándor (kereskedő) 1 cs., Husvéth Istvánné 1 cs., Özv. Latinovics Irén 1 cs., Vojnits Berta 1 cs., Bittermann Magdolna 1 cs., Joanovics Mária 1 cs., Raics Eugenie 1 cs., Virter Aranka 1 cs., Lovich Katalin 1 cs., Jerkovics Zsófia 1 cs., Stanimirovits Alexandra 1 cs., Weszelinovic fia 1 cs., Konyovics Mileva 1 cs., Özv. Trischler Emma 1 cs., Vukicsévits Katinka 1 cs., Ruzsits Bertha 1 cs., Thim Antónia 1 cs., Sági Teréz 1 cs., Fejér Gyula 1 cs., Esztergamy Borbála és Hermina 2 csomagot, Radulovits Konstantin gyertya helyett 56 kr. Fogadják a kegyes szívű adakozók a két jótékony egyesület hálás köszönetét.

A nőegylet szombati álarcos bálja mindkét tekintetben kitünően sikerült. A női világból ott voltak: Adámné (álarcal), Bieber Gizella, Csavrák Nina (tél királynője), Deogárió Zsigáné (álarcal), Deutsch Riza (magyar porleány) Dobákné, Falcioné Gusztávné, Falcioné Milla, Fejér Eulália, Fülöp Gizella (Sztanisicsrói), Gertinger Örszike, Gfellerné, Havel Bella és Ella, Hoffmann Ilka, Horváth Ferencné, Iményi Mariska, Jakobs es Karolin, Karvázyúé, Kiss Ilka, Lovászi Aranka, dr. Maximovitsné, Michels Jánosné, Mihályi Bella, Mokry Berta, Molnár Vilma, színésznő (csinos domino), dr. Margalitsné, dr. Molnárné, Prokop Józsa, Rauschenberger Izabella Prigl-Szt.-Ivánról, Rigyicsky nővérek (szárke domino) Makórol, Rezsnyai Ilona, dr. Ságiné, Sterné, Thim Anna és Flóra, Topitsné, Weszelinovics Krunoslava (festői szép spanyol cigányleány), Weidinger Hermin, Vojnits Bella, Virter Károlyné, dr. Vuits Jánosné, Zányi Bódogné Veprovácról, Zombory Mariska. Legszébb jelmezek: Veszelinovits Krunoslava (bajos cigányleány), Bikár Nenád (középkori francia nemes), Georgievits Szilárd (spanyol grand), ifj. Vojnits István, (bohóc), Harlikovits Gyula (XVI. Lajos korabeli nemes) két vörös és három fehér női domino (ismeretlenek), Molnár Vilma (domino), Csavrák Nina (tél királynője), Barassevits István (magyar parasztleány) stb. — Az első négyest körülbelül 40 pár táncolta. Az étkék és italok jó minőségben szolgálták föl. Vége fél hét-kor reggel.

A kulai úrbéri pénztár ügyéhez.

Tekintetes szerkesztő ur!

A milyen könyörületes szívű a kulai közönség, bizonyára gyűjtést indít vala Vály István számára, ha máshonnan és másképp nem ismerné úrbéri ügyünket, mint a hogy a »Z és V.« c. lap január 14-én megjelent számában ő maga előadta. E szerint mártír ő, mártíromság nélkül; üldözött, üldöztetés nélkül; a közjó vértanuja, pusztá önzésből. Igaz ugyan, hogy aki már a hatvanas években gázol, annak gyengeségbe számítják a naivságot; de az is igaz másrészt, hogy az önkényes mártírság oly szabad cselekedet, melyhez joga minden embernek, tehát Válynak is megvan. Annélkül tehát, hogy a társadalomból való önkényes száműzetéséből visszahívók, vagy a félreismeret nagyságok öncsinálta töviskoronáját fejéről letépni akarnók; mi a kulai úrbéres pénztár ez időszertint kezelő választmányának törvényes többsége, elmondjuk — nem Vály urnak, mert ő tudhatná, ha mártírságra nem aspirálna — hanem az ügyben kevésbé tájékozott közönségnek, hányadán áll ez a kérdés.

Mult 1881. évi július 27-én 26131. sz. a leirt a magas belügyminister ur megyénkhez, hogy

az eredetileg 11 tagból állott, de már csak négy személyre leolvadt úrbéri választmány 11 egyenre egészítendő ki. Ezen magas belügyministeri intézkedés értelmében 1881. szeptember 20-án a járási szolgabíró az új választmány megalakítását, illetőleg a réginek kiegészítését szabályszerűen megtartotta s bennünket alulírtakat annak törvényes tagjail kimondott.

Ezen tény Vály uramat és háromszáz — jelenleg már úrbéri birtokkal alig rendelkező hivét oly tragikus hangulatba ejtette, hogy azon, negyedik diák iskolába is szekundába ejtő irányu, prózai elegiát elkövette, mely egyuttal hivattu van, a jövő kor történéseinek szemében az ő martiri szenvedési hiteles (?) okleveléül szolgál. Különbömben mártírnak fölcsapni és emigrálni — mint már elismertük — jussa levén minden polgárnak: nem zavarjuk szent naivitását, hanem attérünk egy pár oly állításának végleges lecáfolására, melyekbe, úgy látszik, hosszas ismételtetés után egészen belevalt.

Azt mondja: »altalam semmiből előállított úrbéri pénztár«. Lássuk hát közelebből ezt a teremtő erőt. Ezen mythologiai hely megértéséhez, a való történeti előzmény imitt következik.

Mikor Kulán 1868-ik évben a tagosítás eszközlendő volt, az úrbéresek potom áron megvették a kincstártól a községet közvetlenül környező vizenyős földeket és gödröket, s K. K. akkoriban 3 telek föld úrbéres birtokos indítványára abban állapotok meg egymás közt, hogy aki ezen — különben hasznavehetlen — telkekért a legtöbbet igéri, az fölmenttven a törvényszerű sorshuzás kötelezettsége alól, birtokrészét a megvett vizenyős föld vagy gödör végében, vagy körül, vagyis a város alatt fogja kikapni. Miután senki se tudta, hogy a sors melyik határvégre juttatja földjeit; nem-e kap jó messze, s meg ott is elcsigázott rossz földet: mindenki iparkodott tehetsége szerint minél nagyobb részt s minél magasabb áron szerejni azon gödrökből, bölcsen tudván, hogy az így szerzett telek, kihaszánlatlan ós ereje s közlése által busásan kárpótolja a lyiklyukakért kiadott pénzt.

Világos ebből, hogy nem a gödrök, hanem az azok megvételéhez kötött előjog volt az a csábszer, mely 34,000 forintot szerzett be az úrbéres pénztárnak. Ez tehát olyan eset, mintha valaki arájának szerelemről mesél, pedig tulajdonkép ez otthon is maradhatna miatta, mert csak a hozományára van szüksége. Ez az előjog, ez a földválasztási előny volt tehát az a semmi, a miből Vály az úrbéres alapot teremtette; másszóval szálamit kiabál az élelmes és — mondjuk finoman — virslit árul. A megyei vagy a községi pénztárnoknak legalább is annyi joga van állítani mint Vály uramnak, hogy nagy fáradsággal »semmiből« teremtette a kezelése alatt levő pénzt. Természetes, hogy mindazok, akik ezen választási előjog megadásához hozzájárultak: lemondottak azon, különben őket is kecségetető reményről, hogy nekik jutnak a sokkal értékesebb és becsesebb közelebbi földrészek.

Világos ebből, hogy Válynak »semmiből« pénzt teremtő titka csak annyit, de annyit sem ér, mint a biztosan kihuzandó lutriszámokkal szélhámoskodó Orlicének drágán osztott jó tanácsa.

Miután tehát ezen 1868. végén 34848 frt 67 kr-ra nőtt összeg egyrészt előjogok váltásdíja, másrészt jogfeladások kárpótléka: természetes volt, hogy csak oly célra lehet fordítani, mely az előjogszerző és jogfeladó felek kölesönös belátásával kitűzetik. Ily cél gyanánt 1869. február 10-én 43. sz. a. azt tűzte ki az úrbéri választmány, hogy az összeget 100000 frt örökre fentartandó alaptökére növeszti, a további kamatokból pedig a volt úrbéresek gyermekei számára nevelő intézetet állit. Azóta ezen alap, épen Vály ur tapintata, önzetlensége, törvénytisztelete és humanitása (?) folytán annyi viszályon ment keresztül, hogy ma holnap szükséges lesz csak ennek tisztázására Kulának is kérni egy királyi táblai fiókot.

Miután az így közalapítvánnyá minősült úrbéres pénztár az 1871. XXIII. t. c. 133. § a szerint ép oly szigorú felelősség alatt kezelendő, mint a községi vagygon: a pénzkezelőnek a kezelésért 400 frt tiszteletdíj felajánlatott, melyet azonban ő — a nagylelkű — az alap javára vissza utasított, sőt a megyei küzgyülésnek e nemes tettéért neki megszavazott nyilvános elismerést is zsebre rakta.

Öt év mulva azonban előállott 4000 frt körül járó szerény kontóval, melyet az eladdigi kezelésért magának önzetlenül felszámított. Bár Deák Ferenc szerint az ön feladta jog örökre elveszett: Vály — az önzetlen — kijárta ezen kezelési összeg utólagos kiutalványozását s azt saját önzetlen zsebébe be is kebelezte. És ez az ember, a ki nem fél, hogy elsül a tollnyele

és agyonlövi, midőn azt merészli írni, hogy: »elhanyagolta a közjóért családját, hogy ő aldozatkés, önzetlen, semmiből humanus célra pénzt teremt stb.«

Az öndicsérés ugyan soha se jogosult; de kérkedni avval, amit tagadni és szégyenleni kellene: oly tény, melynek jellemzése messze vinne a művelt körökben dívó szótáraktól.

A közszeretben álló alispán urra szórt vádjait cáfolgatni, az ő megingathatlan köztekintélyénél fogva, nem fogjuk; mert ő van annyira és oly magasan Vály fölött, mint a holdvilág, bizonyos reá csahogó állat fölött.

Hanem már a kriminális perrel való megtámadtatását, mint újabb adatot az ő fenkölt lelkének megítéléséhez, megszólítottjuk egy kissé.

A 7 új tag 1881. szeptember havában az úrbéri bizottságba bevalasztatván, Vály ur és három csatlósa keseredni érezte azt a jó mézes madzagot, mely után évek óta oly jóízűn nyalagatták uri szájukat. Oly kísérletet tettek tehát, mely a már most közalapítványnak tekintendő, mert minden forumon annak minősített, összeget egyszerűen felosztani tervezte. Önzetlen eljárásuk a következő:

Vály et Comp, az alapot, mely akkor 82000 és néhány forintra rúgott, letétbe helyezték a kulai járásbírósnál, sub tituló »idegen pénz.«

Ez magában igen okos cselekedet volt volna, ha előbb, mint minden becsületes pénzkezelő szokott, megbízó úrbéres hívtáiknak s az alapítványok fölött öröködni hivatott megyei hatóságnak beszámolnak, ha másért nem, legalább azért, hogy valaki — már aki az — tovább kezelhesse mint felelős, azt a szép alapot. Azonban ez nem történt meg, hanem Vály Emil, Vály István saját méltó édes egyetlen fia, a zombori törvényszéknél 1881. aug. 27-én 5062. sz. a. beperelte a saját kedves papáját, mint »a kulai úrbéres választmány elnökét, hogy az alaptól reá eső 400 frtnyi just neki fizesse ki.«

Uj fényes adat a Vály család sokat hánytorgatott önzetlenségéhez, hogy a fiu apját 400 forintért szegyszemre beperli. — Az öreg Vály az 1881. évi október 4-ére kitűzött tárgyalásról elmaradt; hogy miért? ahhoz protétai ész nem szükséges: azért, hogy egyszerűlt fia javára elmakacsoltassék. Ez meg is történt volna, ha a megyei törvényhatóság, ellenőrző köteleméből kifolyólag, meg nem teszi a törvényszéknél, gátló előterjesztését.

Föltéve, de meg nem engedve, hogy a pénztárnok (és semmi több) öreg Vály magát azon alpnak képviselésére hivatottnak tartotta: kérdés, mért nem tett az alapot megbontással fenyegető peres támadásról a megyei hatósághoz, mint a közalapítványok törvényszerű gondnokához jelentést?

Mért? mért? . . . hát . . . önzetlenségéből! Hisz ez világos!

A kinek még most se elég világos, hát gyujtunk még nagyobb gyertyát. Mikor a kis Válynak naiv igényperére a megyei törvényhatóság közbelépése folytán, s-mmit se hozott a szent Mikulás, hát az öreg állott elő 1881. sept. 11-én két szerény keresettel, az egyiket (720 ft.) úrbéri illethe címen, — a másikat — az egy kicsit sok tréfának, mert 12.355 ft. 86 kr. — saját befektetett (?) tőkéjének visszaadása miatt indította. Itt megjegyzendő, hogy Vály uram hivatozik egy Vály et Comp által szerkesztett jegyzőkönyvre, melybe Vály et Comp még az 1870-es évek előtt azt írta volna fel, hogy az alapítványi pénz kamatra adandó 6% mellett; azonban Vály et Comp kiadta a pénzt hol 10 hol pedig 8% mellett és ezen kamatokot évről évre a tőkéhez csatolván, számadásait, valamint a kulai községi képviselőnek, ugy a megye törvényhatóságának évenként beterjesztette Most, vagy is 1882-ik évben Vály uram önzetlenségében, a 6% ra s jegyzőkönyvre hivatkozva, beperli Fárás Mártont, hogy a 6%-on felül bevett és a hatóságnál már elszámolt kamatot adja ki neki. Ezt keresztele saját befektetett vagyonának (?) Fárás pedig a nagylelkű és bőkezű, be sem várja a tárgyalási határnapot, hanem siet a bírósághoz 3 héttel előbb a 12.355 ft. 86 krt cimborájának az úrbéri pénztárból kifizetni. Persze könnyű mások pénzén osztozkodni, de hogy szabad-e, azt majd még meglátjuk. Es kit perelt be? Fárás Mártont, egy természetes egyszerűségű — ma már földjétől megvált és szerény anyagi viszonyokban élő — vál. tagtársát. — Mikor Emil-keje pörölni akart, hát bizonyára beszéltek előzőleg legalább ennyit:

Papa, én téged bepöröllek 400 ftért

— Jól van vérem, perelj be, én vagyok az alap Mahomedje. Ha veszteksz én, hát nyerünk mi.

Mikor aztán az öreg akart perelni — hát nem mondhatta, hogy: már pereltem az egész világgal, csak még önmagammal nem, Megpró-

mely körülmény a tett befektetés hasznos kárpótlását igazolja.

Nagyban megkönnyíti a kezelő által alkalmazott téli kéz benemesítés módszere a tömeges nemestést, mely abból áll, hogy a benemesítés alá eső 2-3 éves vadonok késő ősszel kiszedtetnek, fagymentesen bevermettetnek s télen át a szobában benemesítve, kora tavasszal kiültetve lesznek.

A faiskola fölötti közvetlen felügyeletet az előjáróság gyakorolja, kérésre 300 frt évi díjt kap; ki dacára töpörödött korának fiatal erővel és szorgalommal iparkodik.

A főlzaporodott famennyiség és az évről-évre eszközölt magvetés után várható csemete készlet, a jelenlegi faiskola nagyságát teszi szükségessé, miről mielőbb gondoskodni annál inkább kívánatos, mert a gazdasági fatenyésztés, mely most térszűke miatt ignoráltatik, ekként helyet nyerve, az ily áldozattal főtartott faiskolától jogosan várható rendszeres befásítás művelete megkezdhetővé lenne.

És most még néhány szót!
Régi dolog, hogy a természetben nincs ugrás; — de az is bizonyos, hogy a megy. szab. rendeletnek a közs. faiskolák szervezése érdekében fennálló intézkedése nem luxus Pénzbeli áldozatot kíván az a fenntartótól, a községtől; munkás szorgalmat a kezelő s mindazon tényezőktől, kik azt fejleszteni hivatják.

Anyagi áldozat s erkölcsi támogatás...
E két kelléket várjuk és kérjük tehát a községtől önmaguk: a saját javuk érdekében.

Molnár Ferenc,
járásf. faiskola felügyelő.

Gyümölcsészet.

Zombor, január hó.

Ha valamely jó kedvű atyámfia cikkem címét olvasni fogja, bizonyára rá húzza, hogy: még is h. a n. mikor még a magyar ember is, télen akar szuszogni a gyümölcsösben!

Bizony édes atyámfia! van ám az embernek, — ha a gyümölcsöst, illetőleg a gyümölcsfákat rendben akarja tartani, azok körül elég dolga még télen is; és sokkal helyesebben teszi a gazda, ha a tanyázás helyett, — jó kedélyű Kajabusz uram szavával élve — körül nézegeti gyümölcsfáit és az azokon található hiányokat kijavítja, hogy így azután a tavasz beálltával annál kevesebb gondja legyen.

De kérdezi fogja talán egyik-másik atyámfia, hát mit tegyek, mikor a jelen időben az összes fák téli álmaikat alusszák?

Erre a kérdésre a következőkben vélek válaszolhatni:

Minden jóra való gazda évente többször át szokta vizsgálni gyümölcsfáit; ha pedig rendes gyümölcsöse van, úgy a szemlét el nem mulaszthatja, mert ellenesetben vajmi kevés hasznót fog abból húzni.

Az ily szemlék alkalmával megjegyezheti magának az elszáradt ágakat, melyeket most szépen lefűrészeltéssel eltávolíthat; csak arra ügyeljen, hogy azon nap, melyen ezen munkát végezni óhajtja, ne legyen túl hideg, mivel a rökötöni fagy a lefűrészelt ágból kiszivárgó nedvet megfagyasztaná, mi is a fának kárára lehetne.

Ha tehát napközben nagyon kemény volna a hideg, úgy vegye elő a hernyó irtó ollót és tartson vadászatot ezen hivatlan vendégekre; mert jobb ezeket előbb, mint utóbb megsemmisíteni.

Ha pedig a hernyó irtás sem volna kedvére való munka, úgy hordjon trágyát a gyenge bajtású és silány gyümölcsfák aljába; de a trágyát ne a pusztá föld felületére hintse, hanem ásson előbb a fa koronájának végső ágai irányában egy gyűrű alakú árkokat, oly mélyen, míg ez irányban a gyökerekhez nem jut; azonban vigyázzon, hogy a gyökérzetet meg ne sértse. Kiásván a fenti leirt árkot, úgy ebbe hintendő a trágya; az árkok pedig egész télen át nyitva hagyandó, hogy a hó és eső víz a trágyába lévő tápnedveket kiáztassa és a fa felüdülésére kiszolgáltassa.

Az ily formán megtrágyázott fa, busásan fizetendi meg a reá áldozott fáradságot.

Ha ez sem tetszenék, úgy ássunk lyukakat a jövő tavaszi ültetéshez, hogy ez által a fagy az új csemetének szánt helyen a földet átjárhassa, a hó és eső víz pedig megtermékenyíthesse. Lágy időjárásban pedig, még az átültetéssel is foglalatokodhatunk.

No, de ha az elsorolt munkák közül egyik sem volna guszatusunk szerinti, úgy szerezzünk be apró fát, mert erre a szakácsnak naponta égető szüksége van. De kivált akkor, midőn a házi ur a tanyázást meg-unva, egy-pár jó cimborájával a mámit véletlenül lepi meg, — kérvén a bűllér gyilkoló kezének maradványai-ból szaporán elkészített pofázni valót!

Lám, pedig apró fát könnyen szerezhetünk be. Ehez még boszorkányság sem kell; annál kevésbé a fák oly rohamos irtása! — Ide csak is egy kis szorgalom és józan megfontolás szükségeltetik; úgy a kecske is jóllakhatik, de a káposzta is megmarad.

Hogy ez tény-e? — az alábbiakban vélem bizonyíthatni.

A Bach korszak idejéből vannak még jelenleg is igen sok eperfák. Ha ezeket okszerűen nyessük, úgy a fa megmarad, de mi gyűjtünk apró fát.

Nézzük tehát: miként kellene ezen fákat meg nyesegetni anélkül, hogy eme áldott tőkénket tönkre ne tegyék, de mi mégis apró fára szert tehesünk?

Eddigél tapasztaltam, hogy az eperfák nyességét, fejszékkel végezték. Nem ügyeltek arra: milyen sebet ejtenek az ily műtétnél; csak arra törekedtek, hogy az ág törzsetől elváljon. Láthatott az ember mindenféle csonkot, csak szabályszerű nem. A szegény fa pedig csak is sirása által tevő figyelmessé mellette elhaladót — elenyésztésének közeledtére. Hány fa lett már a szabálytalan nyesség áldozatává? azt leírni nem lehet. De hogy ez a jövőben megakadályoztassék, úgy az eperfák egyszerű, de szabályos és áldáshozó nyességét leszek bátor röviden itt előadhatni.

Az eperfák nyességéhez legegyszerűbb szerszámmunk egy jó éles fűrész.

Legyen az eltávolítandó ág bár mily vastag, azt mindenkor akkép törekedjünk lefűrészeltetni, hogy a

törzsről maradt csonk alig észrevehető maradjon; az az, hogy a kiágazásnak mennél kisebb része maradjon meg az anyágon. A lefűrészelésnél arra is figyeljünk, hogy az ág ne szakadjon le, és így esetleg az anyágg hánósát, kergét magával le ne szakajtsa; mivel az így leszakadt ág egy irgalmatlan sebet ejthetne a megmaradt törzsről, mely seb behégedése sok időt igényelhetne, mi is mindenkor fánk kárára lenne.

Ha nagy ágat kell eltávolítanunk, azt inkább két háromszori vágással eszközöljük, mintsem, hogy fánkat veszélyeztessük.

A fent elmondott lefűrészelés után pedig a sebet maradt fűrész-port egy rongy segítségével távolítsuk el.

A fenti nyességnek az a haszna, hogy míg fánk nem lesz eltorzítva, addig a tavasz beköszöntésével a seb is a nedvkeringés fokozatosabb előhaladásával gyorsabban nővi be magát, és így nincs a kiszáradás eshetőségének kitéve; és pedig azért, mert a rövid, alig észrevehető csonkba jövő nedvek igen gyorsan hatnak a seb benövesztésére; ellenben az idomtalan és különféle irányban tett vágások mindmennyi sebet hoznak létre, melyek mindegyikének benövesztésére a fa végre is képtelenné válik, s maga után vonja az üszkösödést, minek vége a fa kihalása szokott lenni.

Az eperfák nyességét legbiztosabban eszközölhetjük a langy és derült téli napokban.

Az eperfát évente csonkíthatjuk, csak oda törekedjünk, hogy mindenkor a meghagyott csonkok szabályos alakot képezzenek, és hogy a meghagyott ágrészek egymást ne keresztezzék, hogy így az alvó rügyek kihajtásai azután tulságos buján ne hajtsanak ki, mivel ez ismét fánk kárára szolgálhatna.

Az ily évente némileg megújított eperfák levelei sokkal jobb táplálékul szolgálnak a selyem-hernyóknak, mint az öreg ágak levelei. Tehát ez is haszon.

Ezekben vétem úgy az eperfák nyességét, valamint a téli munkálatokat a gyümölcsösben röviden leírhatni. Jövőre többet!

Kuzmics Lajos,
néptanító.

Fővárosi levél.

Budapesten az első bál minden évben siker tekintetében a jogász bál. Ennek igen egyszerű oka van. A magyar ifjúság eöklőbb része azon pályát választja, mely a főispánságra vezetni ígérkezik, — e pálya a jogi. Az előkelő családok fiai mind jogászok. Ezeknek testvérei első fölléptüket a jogászbálon tartják, tehát ez azon bál, mely a frilingeket évenként bemutatja és ezért bir legnagyobb érdekel a közönség a legfényesebb: ministerek, képviselők, egyetemi tanárok, generálisok, hercegek (Koburg és József), a hölgyek és „last not least“: a jogászok! Mert hát akár mit mond is némely tanár úgy vizsgál alkalmával a jusokban való járatlanságról, ilyenkor bizony tudja a jogász mi a jussa. Magam láttam, amint egy tanár beszélget a népszínház egyik primadonnájával (a 3 közül 2 jelen volt), oda megy egy jogonc és elviszi a szép Helénát a tanár orra elől. Jus prima-donnae! Egy feltűnő jelenség az, hogy nem igen volt nagyon szép leány! vagy csak az én igényeim fokozottabbak, mert ismerem a zombori bálók lányközönségét?

Zombor és vidéke méltóan volt képviselve. Egyetlen egy lány volt ugyan csak Zomborból a bálon, de ez turoret csinált. Alig hogy megjelent, udvar képződött körülötte, a melyben egyik kéz a másiknak adta a kitünőnek elismert táncosnót. Egy pillanat alatt annyira „elfoglalkoztak“ vele, hogy mire hozzáférhettem, már csak a hatodik négyest kaphattam meg (megjegyzendő, hogy csak öt volt a táncrenden, és hogy már a 4-ik után eltávozott — 4 óra 6 perckor).

Töle jövet kérdezgetik tőlem boldogtól, ki az a szép nő, kivel beszéltem? Mit mondjak nekik szegényeknek? Csak a „csók keringőt“ dudolgattam feleletül:

„Csak a mezőt — — —“

Én a kosárba a mit kaptam, beletettem bánatomat és föltettem, hogy nem táncolok többet, hanem néma szemlélődésben töltöm az éj hátralévő részét. — Berkesék új csárdást komponáltak e bálra, az volt a souper csárdás. Benne van abban az, hogy

„Se menyország se pokol —“ meg, hogy — ennek a szövegét nem tudom, de így van e:

(„lali lala lila la“) — nem ismeri? azután meg

„A szeretöm elment szolgáltónak,
Ennyi bánat elég vón' egy lónak!“

— Egy szemtelen ember, a ki a hátam mögött állva mindent olvas, a mit itt írok, azt mondja, hogy ennek az igazi szövege:

„Kis galambom, aranyos virágszál,
Elvonnék csak gazdagabb volnál,
De hiába úszik szemed könnybe —
Drága neved nincs a telekkönyvbe!“

— Meglehet! kurjogtattak ott mindenféle szövegeket, a mig szegény Berkes 12-szer elhuzta ezt a táncot. Nem adták alább 12-szer, lévén ugyanis a jogászbálok sikerének mértéke, a souper-csárdás újraszól, hogy tehát Berkes minél tovább ki bírja, 2 rendező mellé állt és tartotta, a mig a vége felé már majdnem eldőlvé húzta.

Egy idegen uri ember, mint egy tyúk a ki kácsafiat látja a vízben, fészkelődött a táncosok körül mikor már a 12-ik újrat járták, hogy: „Az istenért a lányom! megvész! beteg lesz! ő ezt nem megszokta!“ Oda felel neki a boldog lányka boldog tancosa:

„Tyuhajja! Most szokik hozá!“

Bataj Sándor.

Hogy mulatnak Sztanisicson*) lakodalomkor.

A hány falu van, annyiféle szokás uralkodik a közönséges lakodalomnál. Már sokszor volt alkalmam a népnek különféle szokásait figyelemmel kísérhetni. Kísértem is.

A legszebb szokást, a legszebb rendet — lakodalom alkalmával — Veprovác községében láttam Ott régenten lakodalom alkalmával az a szép szokás ur-

*) Ez nem kizárólag sztanisicsoni szokás; máshol még zajosabban mulatnak. De ha egyedi, ha nem: közöljük azért, hogy a helytelen népszokások közlésére más is kedvet kapjon. Mert addig, míg tiszta kép nincs róla, nem is lehet föltörök indokolt kritikát mondani Szerk.

lakodott, hogy a vendégek önmaguk között választottak bíróságot. E bíróság vigyázott a rendre, és amint észre vette, hogy az egyik vagy másik vendég kissé elfeledkezett magáról: azonnal ott termett a bíróság egyik tagja és rendre utasítá az illetőt. Ha ez nem használt, akkor szép módon eltávolítottatott a magáról elfeledkezett vendég.

E szép szokás divott egykor Veprovácban. Mai nap már nem divik, de nincs is már szükség reá, miután a veprováci nép mai nap már választott bíróság nélkül is tud szépen, az illendőség határai közt, mulatni, úgy hogy minden tisztességes ember bitran megjelenhet egy veprováci lakodalmon.

Ha egy egy uri ember megtisztelti jelenlétével a veprováci lakodalmas házat, úgy előre biztos lehet, hogy számára tisztességes evőeszköz, fehér tányér, tiszta szalvéta, szép pohár stb. készen áll. Mulathat féltél a nélkül, hogy valami garázdálkodás előfordulna.

De nincs ám ez így Sztanisicson. En ugyan még nem voltam sztanisicsoni lakodalmon, de midőn az év elején Csonoplán voltam, ott hallottam azt, mikép szoktak a sztanisicsoniak lakodalom alkalmával mulatni. Curiosum gyanánt röviden leírom.

„Ha egy uri ember“ — így szól hozzám a csonoplai Vetter — „egy sztanisicsoni lakodalmon megjelenik, annak el kell borzadnia ama vad szokás miatt, mely még mai nap is ott uralkodik.“ Tisztességes evőeszköz, fehér tányér, szalvéta és pohárról mit sem tudnak a sztanisicsoniak. De ez még nem olyan igen nagy baj. Sokkal nagyobb az, ami most jó, miután ez már nem csak a finom izlés hiányára, hanem igazi vadságra mutat.

A sztanisicsoni lakodalmon előforduló vadság mutatkozik: a) tányér-, tál és üvegtörésben. Minél több tányér, tál és üveg összetöretik: annál fényesebbnek tartatik a lakodalom. Borzasztó látni, hogy repülnek a tányérok és tálak a szobákban. Néha még étellel telt tálakat is dobnak a fal- vagy pedig az ajtóhoz. Ugyanezt teszik a borral telt üvegekkel. Rendesen 50-100 flaskót (poharakról még nincsen szó Sztanisicson) átvesznek a kereskedőtől használatra azon föltétel alatt, hogy lakodalom után az épségben maradtakat visszaadják, az eltörteket pedig megfizetik. Sokszor alig marad a sokból egy-kettő. Ekkor azt mondják, hogy: „Ez ám a nagyszerű lakodalom!“ — A tányér-, tál- és üvegtörés után következik a tánc! És hogy táncolnak akkor!

b) A második vadság abban áll, hogy leitatják az iskolás gyermekeket. Borzasztó tisztességes emberre nézve, midőn látja, hogy egy egész sereg iskolás gyermek a lakodalomház körül félig vagy egészen részeg állapotban lármáz, ordít, ugrál, veszekedik stb. Sztanisicson ugyanis némely nagy lakodalom alkalmával az a szokás van, hogy a lakodalmas házhoz invitálják az iskolás gyermekeket. Ott aztán dézsákban adják a bort. Minthogy pohár nincsen, előveszik az e célra már elkészített nád darabokat, melyek segítségével minden iskolás gyermek annyit iszik, a mennyit csak bir. Képzeltetni, mit csinál ilyenkor az egész sereg iskolás gyermek! Ha ez évenként csak egyszer vagy kétszer történik is, már is nyilvános megrovásra méltó. E tett nem illik keresztény szülők és gyermekekhez.

c) A harmadik vadság a lövöldözésben áll. Valamint más községekben úgy Sztanisicson is szokásban van lakodalom alkalmával lövöldözni Csak hogy máshol az utcán lövöldöznek vagy pedig az udvaron. De Sztanisicson nem elégednek meg avval. Ők még a lakodalmas szobákban is lövöldöznek, mit sem figyelve arra, ki van ott jelen! — Eddig a csonoplai vetter!

En nem tudom biztosan, mennyiben igaz a csonoplai vetternek elbeszélése. De ha csakugyan igaz volna, akkor tanácsom a sztanisicsoniaknak, hogy menjenek Veprovácra kis mórest tanulni.

Csonoplán, 1883 január hó.

Színház.

Hétfőn Kelemené javára Benedix vigjátékát „Dr. Wespe“t igen csekély számú közönség előtt játszották. Német modorban írt, szavalással, könyvolvasással felszerelt, erőtellett bonyodalmu darab, melyet a vonatott előadás még unalmasabbá tett. Kelemenét kivéve, ki jól játszott, a többiek mind készületelemeknek látszottak. A szegény törekvő jutalma. andott javára 57 kr, mond ötvenhét krajcar esett. Ilyen közönyt valóban nem érdemelt.

Kedden a „Fourchambault család“, Augier jeles drámája került színpadra. Sziklai (Fourchambault) nem találta bele magát szerepébe s a drámai helyeket nem domborította ki eléggé, Krémer (Bernárd) átgondolva játszott. Kiss Sándor elég jól adta Leopoldot, de testmozgása modoros és nem megfelelő volt. Tarján Erzsébet (Fourchambaultné) játéka sok helyen kissé színtelen volt. Bodor Etel (Blanche) nem tudta szerepét. Kolozsváriné (Letelier Mari) jó volt.

Szerdán az „Üdvöske“ másodsor került előadásra telt ház előtt. Az első felvonás valamilyen gyengében, a többi még sokkal jobban ment, mint szombaton. Kiss Sándor természetes, jó játékaért megérdemelt tetszésben részesült, s ha énekében mindenütt biztos lett volna, még jobbat nyújthatott volna. Mély hangjai elmosódtak, a felsők szépek de még csiszolásra szorulnak. Dobó már tisztábban énekelt, mint első ízben. Nyilvai Irma mélyebb hangjai gyengék, a felsőbbek annál szebbek voltak, mig Halmi Etel szép alt hangot mutatott be. — A két utóbbi jelmezei ezuttal általános tetszést nyertek. Nyiregyházi csengő hangon énekelt, de kiejtése szörnyű idegenszerű volt. — r — a.

Csütörtökön „Angeló Pádna zarnoka“ adatott, Krémer jutalmára. A sok egymásutáni jutalomjáték megrövidíti az érdemeseket is, mint a példa mutatja. Krémer megjelenésekor gyönyörű koszorút kapott; de ezen erkölcsi elismerés sem dönthet meg azt az igazságot, hogy nálunk a bérletszűretes jutalomjáték: rossz fejlődés. Pedig mind jól játszottak. Sziklai, Berki, Tarján E., Krémer mind megtették, ami erőikből kiteltt.

Pénteken a „Sheridán“ című vigjátékot kis közönség előtt jó sikerrel adták.

— r — a. Vasárnap Csiky Gergely „Szép leányok“

című énekes színművét adták — ének nélkül, ha csak a darabban előforduló részeg gavallérok nótázását ének-számba nem vesszük. A darab komor hangulatot kelt. Vastag ecsettel festi azon városi szegény leányok szomorú sorsát, kiket „az Isten szépséggel vert meg.” Kiválóbb szerep Nyilvay Irmának (Terka) és Ságynak (Köcsög Muki) jutott. Az előbbi szép igyekezettel játszott a rá nézve idegen szerepben. Ságynak eredetien adta az elkallódott segédantit. Dobó a zongoramester tulzott alakját személyesítette. Az előadás jól folyt.

Családi kép. . .

*Este van; lárma, zaj méla csendre fordult,
Mély sötét fedi a szunypadó világot.
Hallgatva ülünk benn a meleg szobában,
Gyenge lámpa vet ránk, halavány világot.
Halvány lámpafénynek meg-meg rezeg árnyát,
Lelkünk elmélyedve, összehuzva szárnya.*

*Mint mikor szélesed van, alszik a hab, hullám,
Ringató ölében bizon van a gálya.
Gondolatunk nyugszik szépen elsimulván,
A jelen nem tépi, a múltat nem járja.
A jövőd ott függ könnyű, gyenge szálon
Játszik, el-el lebben, mint egy tündér álom.*

*Mint ha nagy ünnepe a szolozsma hangra
Felpattan a komoly hallgatóság zára:
Zendül a zongora olyan lágyan, szépen,
Mélázva figyelünk édes bús szavára.
Mint ha dala zengne egy mennyei karnak,
Reszket bele szívünk, mint fűvön a harmat.*

*Szegény vak leányka keze alatt ugy sir,
Olyan keservesen sóhajt a zongora.
Lelkünkre dalának hangja csendesen száll:
Mint a fény hull az ő lezárt pilláira.
Mint sima tó vizén rezg a hold sugára,
Kebünk fája hallgat fájdalmas dalára.*

*Szegény vak leányka csak dalol, csak játszik,
Vélőt megráz szava, dala szívet vérez.
Talan tisztul is most a homály körülte,
Lelke mit nem láthat, keble mit nem érez!
Tán eloszlik ekkor kínos sötétsége
S földéről előtte szebb világ vidéke!?!*

*Az ősz apa ott ül mélázva, merengve,
(Mit néz szakadatlan a lámpa sugáron?)
Ősz fürti fejről szépen lesimulnak,
Mint ha egy fapap von, mint ha volna Aron.
Komolyan, mereven maga elé bámul,
Néha egy könyv fut le szeme pillájáról.*

*Rég letűnt időkn, multakon borongva
Vissza-vissza szálló lelkének élébe
Mint ha hiná őket, mint ha várva várna,
Összejön a multnak sok kedves emléke,
És örülne nekik, és mulatna vélek,
De a lányka ajkán felhangzik az ének.*

*Szegény vak leányka bűvös-bájos dalán
Szinte száll a lelke, csatogtatja szárnyát,
Mint ha dalaiból fény sugarat szöve,
Mint ha fenn a mennyben az angyalok várna.
Mint ha szellem volna valamennyi uja . . .
Kinn hallgat a setét, tán hogy eltanulja.*

*Mint a nyugvó tájon megmozdul a szellő,
Fel-felsóhajt olykor a jó anya keble.
Arca mozdulatlan, mint siri szobornak; —
Ki tudja mivel van lelke szinig telve?!
Hogy vihat ott emlékek, gyász, szeretet, hűség,
Bubánatos öröm, édes keserűség!?!*

*Abrándos kis leány — itt felejtett angyal —
Sugáros tavasznak fedledező ága;
Szegény vak leányra ráhajol szelíden,
Mint a szomorú fűz a bús cypruságra
Dalja szavát úgy is ő legjobban érzi
Hű testvéri csókját ajkára peccséli.*

*Végül rezeg a húr — elzengett az ének,
Ugy fájt s oly jól esett azt mégis hallanom
Mint hulló liliom, úgy ringott a lelke
Szegény vak leánykának a méla dallamon.
Érez-e benne, vagy egy bús sejtetem?
Mely egy más világban neki is megterem!?*

*Este van, lárma, zaj régen csendre fordult,
Mély sötét fedi a szunypadó világot.
Hallgatva ülünk benn, mint ha ünnepeknél,
Gyenge lámpa vet ránk halavány világot.*

*Panasz, sóhaj, érzés gyűl bennünk halomra,
Csendben hiki elmeg csendes nyugalomra.*

Erőcsés Endre.

A VÉN HÚS.

(Farsangi karcolat.)

Mottó: Ivi, vidi, bibi.

Tisztelt uraim és polgártársak! Annak öröme, hogy az ómorovicei polgári-kör most negyediglen újra alakult az 1883-84-85. évekre; annak öröme, hogy a polgári-kör kasszájában maradt készpénz 190 frt 53 kr, dacára annak, hogy a körnek követele van 66 frt 50 kr. Nekünk, akik a hívásra megjelentünk, mindnyájunknak igazán jó kedvünk volt.

Akik pedig meg nem jelentek, azok nem hallották azon megpendített eszmét, hogy t. i. a polgári körnek nem szükség ám feloszlan azért, hogy a kisderek és szegény munkás szülők minél hamarabb örvehdessenek a kisdédóvodának;*) hanem azért élni is lehet és ez sokkal dicsőbb dolog lesz: mondok önöknek uraim, hogy akik nem jöttek el azok otthon maradtak.

Amint történni szokott férfi társaságban, füstölt mindenki, a maga módja szerint ivott mindenki — volt citrón is. — A sok beszédben előjött sok minden, a többek között az is, hogy a mi kis községünkben két kaszinó talán sok is, mert hogy kettő van az tény; az egyik azt gondolja, hogy nekünk anyánk már t. i. az olvasó-kör, mi pedig azt gondoljuk, hogy nem az.

Az igaz, hogy az anyakaptár a rajeresztésben sokszor meg szokott gyengülni, sőt néha annyira megriktul, hogy csak imitt-amott dong benne egy kis árvánahagyott méhecske.

No de ha így történt is, lehet-e azért kárhözváltatni az elrepült ivadékok, hogy a kaptárból kirepült? — nem lehet — mert az volt neki a rendeltetése — „ki kellett neki jönni” — ott kellett neki hagyni, azt a szűk lyukat a melyben már egymástól nemhogy dolgozni, de talán dongani sem tudtak.

Ez megtörténhetett volna mi velünk is, ha az ő kaptárban bent maradunk, azonban a végzet midőn rólunk tudomást szerzett, terhesnek találván állapotját a mi állapotunknak szüle bennünket egy nevezetes napon: szüle maga a végzet az idő.

Nem apánk tehát se nem anyánk az olvasó-kör, hanem ha tetszik bátyánk. A mi apánk levén a sors, anyánk pedig a végzet, az idő. Hogy valjon édes testvérek vagyunk-e? attól függ, kiki melyiket érzi édes szülőinek; mert van balsors, balvégzet, van jobb sors, van jó idő, rossz idő.

No de menjünk tovább, tisztelt uraim. Térjünk a dologra: tudják azt uraim jól mindnyájan, hogy a bibliában az is meg van írva „lata pedig Pharao király álmot”: „kijöve a Krivaja barádból vagyis akarván mondani a Nilusból először hét igen szép és kövér marha . . . felszerkenyén álmából Pharao király, midőn újra elaludt volna, ismét kijöve a vízből hét rút és sovány marha; midőn pedig Pharao király a sovány marhákkal álmodozott: az ómorovicei polgári körben épen akkor ettük mi meg a kövéreket.”

Ez a hét marha pedig a Labán gulyájából való vala, a hol is a mint meg vagyon írva, harminc esztendeig ette a mannat. Jakób örökölte a marhákat ipától s használta mindaddig míg csak hasznát vehette s midőn már rendelt céljának nem tehetett eleget: kiverete a gulyából.

Tisztelt uraim! Ez a marha volt az, amelyet a tisztaeszlári sakter az ómorovicei völgyesi mészárosnak eladott, csak a bőre árért, eladta, mert nem bírta levágni vénsége miatt. Ez a marha volt az, a mely ezen nevezetes este ami fogaink alá került. Hogy vén volt bizonyosat tehet róla tűz, víz, gőz, levegő, mert 5 órai fővés alatt nem bírta megpuhítani ezredéves rostjait. Bizonyosat tehet róla a mi gyomrunk, melyben a hány falat hús van, annyi tömör gumi lapátát érzünk. No de se baj, szerencse, hogy farsang van, majd csak kitancoljuk valahogy.

Nyolcvan erős férfi gyomor számára jött ki a vízből Pharaonak hét kövér tehene, hogy vízbe többé ne mehessen, gondoskodott arról Noe apánk: adott nekünk reá bort, melyet addig ittunk, még az a lenyelt vén cupák el nem ázott.

Annak öröme, hogy a polgári-kör egy tagjának a foga sem tört ki a rágásban, annak öröme, hogy az Isten ismét adott nekünk egy új esztendőt, annak öröme, hogy a polgári-kör három évre ismét megalakult: a jókedv határtalan volt. Zúgott a terem, búgott a bőgő, csöngött a pohár, dobogott a padló, szikrát hányt a kedély.

Az öreg választási körelnök 68 éves termetével járta szülő, azt a szép magyar táncot, a melyet a mai plundrás nemzedék talán nem is ismer. Ne gondolja ám aztán senki azt, hogy talán a kemény cupákat akarta lejjebb rázni, avagy Noe apánk bora ártott volna meg neki; koránt sem, csupán csak jókedve volt, aztán még eszébe jutott a mi jó öregünknek, hogy ő**) azon vén marhához képest, a melyből ő is evén, lerágvá a húst tiz cupákról: még igen fiatal s mint ilyennek táncolni is illik. Eszébe juthatott a mi tisztelt öregünknek az is, a melyet még az ifju is szeme előtt tarthat: ki tudja megérjük-e még ezt újra egyszer?!

A melegség gőzt fejleszt ki, és ha a gőz nem csapódhatik le, tehát akkor felcsapódik. A gőzkoosi mutatvánnyal is — mert ilyen is volt — gőz fejlett ki az élőkazánban. A mutatvány sokkal komikusabb volt, mint a milyennek vártuk; azért pedig mert nem sikerült.

A lokomotiv egyes részei nem voltak jól összeillők. A gőzhenger nagyidai rézből***) készült, sipját nem lehetett elzárni, sipolt örökké, a dugaszrúd a nagy erőfeszítésben meggörbülván, a lendkerék mozdulatlan maradt; már azt hittük, hogy vége az utazásnak, itthon kell maradnunk, midőn a gőz óriási erővel megindítá mozdonyunkat, ment-ment mint a ferge-

*) A 40. §. így hangzik: „Feloszlás esetében a körnek minden vagyona népművelési célokra, különösen pedig egy akkor esetleg fenálló, valláskülönbség nélküli kisdédóvoda alapjához lesz fordítandó” stb.

**) Tisztelettel legyen mondva, öregünknek az idejét értem.

***) Muzsikusi cigány.

teg, neki a polgári-kör falának, a helye még most is ott van, szerencse hogy a gőzkatlan alólól kilukadt. Ekkor aztán láttuk mindnyájan, hogy nincs semmi baj. Ivi, vidi, bibi.

Kelt Ó-Morovicán, 1883. január 8-án.

Körösi.

Pattantyúk.

— Mért nem magyarosítod meg a neved?
— Mert félek, hogy [akkor majd zsidónak tartanak.

Kilencen ültek az alföldi vasut egyik kupéjában. Az egyik — ötös — sorban batyustól szorongó handlé, nem vevén észre, hogy cseberből vederbe kerül, így szólt: Mit szorongunk itten? Átmelegyek a tulsó padra; ott csak négyen vannak.

Tüski. Mért ojan tarka ez a ketek temploma.
Büki. Mert egy lakatos volt a kőműves.
Tüski. Hm: értem már. Birkötőjéről lehullott a vaspor, az barnította meg a meszetet.
Büki. Ujan nincs! hanem olajt kevert a meszetbe, azért rugta el magáról a majtert.

Imre! szólt az . . . i pap a harangozó fiából lett tapasztónak, te dolgoztál Kováts István mellett, ki templomunkat megvasalta, betudná-e tömni az új repedéseket a templomon? Hogy ne tudnám, csak hozzá lehessen férni. A furfangos tapasztó megkeveri a maltert, betümi hurkatötőbe és benyomja a repedések közé, mit az ott levő szindikusz addig bámult, mig szemécsája tele lett vissza hulló malterrel.

De üsém Imre! hurkatötővel még Kováts ur se reperálhat anyaszentegyházát, mert elfucsan a majter.

Egy uri ember elhalálozását, ennek távollevő fiával a ház egyik barátja a következő kiméletes telegramban tudatta:

„Édes atyja rosszul van, jöjjön rögtön, holnap temetjük.”

NYILTTÉR.*)

Van szerencsém értesíteni a vidéki városok tek. előjáróságait és n. é. közönséget, miszerint idegen daltársulati engedéllyel valami „Zombory” nevű színész csavarog, bemocskolva a színész nevet az által, hogy bérletet gyűjt és szed fel, melynek fejében azonban sohasem játszik, mivel társulata nincs, (mert nem is lehet) Tehát, ha ezen derék becsületes ember valhol szintén ily szándékkal jelennék meg, tessék őt tárt szigorral fogadni.

Szivac, 1883. január 16.

Szigethy Jenő,
igazgató.

*) Az e rovatban közlöttekért nem vállal felelősséget a szerk.

Felelős szerkesztő: Dr. MOLNÁR ISTVÁN LAJOS.
Laptulajdonos és kiadó: Bittermann Nándor.

HIRDETÉSEK.

Pályázat tanítói állomásra.

A szóntai róm. kath. magyar-dalmát tanynelvű I—II osztályú tanítói állomásra f. év január 31-éig pályázat nyitattik. Az állomás javadalma: a) 15 hold föld adóteherrel; b) 105 ft készpénz; c) 30 pozsonyi mérő kétszeres búza; d) 6 öl lágú fa; e) szabad lakás, házi kerttel.

Az egy évi próbaidőre megválasztandó tanító tartozik állomását azonnal elfoglalni. Az ismétlő oktatásért külön díj nem jár. Az orgonálni tudók előnnyel bírnak. Az okmányokkal felszerelt s a szóntai róm. kath. iskolaszékre címzett folyamodványok alulirothoz Szóntára küldendők.

Pletikoszich Sándor,
kerületi esperes, tanfelügyelő,
szóntai plébános.

Birtok-eladás.

Alólírtak **Eszék** mellett (Slavonia) egy órára a vaspálya- és gőzhajózási-állomástól, a kövezett út mentén fekvő **CSEPIN** uradalunkban a következő felmért birtokrészeket bocsájtjuk áruba:

	kimért	1946 kat. hold.
1. Bélahof	»	423 » »
2. Rosalienflur	»	821 » »
3. Lugh és Crkvina	»	978 » »
4. Orasje és Gustje	»	851 » »
5. Bara és Uglara	»	404 » »
6. Lusčić	»	1078 » »
7. Palača	»	1240 » »
8. Lacház és Morice	»	1691 » »
9. Dobsin és Hrasztovac	»	

A tisztelt vevők kényelmére a tervezetek, méretek és eladási feltételek **Kohn és Kästenbaum** uraknál Eszéken mindenkinek betekintésére állanak, — ahol egyszersmind a közelebbi eladási feltételek is megteudhatók.

Eszék, 1883. évi január hó 15-én.

3-1 Csepini Adamovich László és Béla.

A PETROVOSZELLŐI SEGÉLYEGYLET FORGALMI KIMUTATÁSA

1881. év augusztus 7-től 1882. év december 31-ig.

Bevétel		Frt	Kr.	Kiadás		Frt	Kr.
Alapítás		701	—	Butor, felszerelés		540	10
Törzsbetét		10501	20	Magánbetét visszafizetés		23515	02
Magánbetét		56878	16	Betétre kamat		116	19
Kölesön visszafizetés		52583	—	Kölesönre		100109	—
Kamat, üzletdíj		3767	59	Házbér		90	—
Intés, büntetés		81	24	Különfélékre		78	19
Átiratás		84	—	Tiszti fizetés		275	—
Késedelmi kamat		14	69	Összes kiadás		124723	50
Könyvek, nyomtatványok		126	82	1882. év december 31-én készpénz		14	20
		124737	70			124737	70

Z Á R M É R L E G.		Frt	Kr.	T e h e r		Frt	Kr.
V a g y o n				T e h e r			
Kötvényekben		47526	—	Részvényesek számlája 6 % kamattal		10905	61
Butor, felszerelés 20 % levonással a használatért		540	10	Betétesek számlája tőkésített kamattal		34485	96
1882. év december 31-én készpénz		14	20	Alapítás		701	—
		48080	30	Tartaléktőke		599	73
				Osztalék		1388	—
						48080	30

Kelt Petrovoszellón, 1882. év december 31-én.

Berényi Hugó,
igazgató.

Palczser Ede,
ellenőr.

Molnár Imre,
pénztárnok.

Ezen forgalmi kimutatás és zárméreg alulírottak által megvizsgáltatván, az intézeti könyvekkel összeegyeztetvén, helyesnek találtatott. — Kelt Petrovoszellón, 1883. év január 4-én.

Klein Simon,
felügyelő bizottsági tag.

Dr. Deutsch Adolf,
felügyelő bizottsági tag.

Mihajlovits Uros,
felügyelő bizottsági tag.

A svéd
ő felsé-
kormá-
kitünté-
LENGIEL-

király
gének
nya által
tett Dr.
féle

NYIRBALZSAM.

Maga az a vegetabilis nedv, mely a megtúrt nyírfa törzséből folyik, másnap reggel alig észrevehető bőrdarabkákká válnak le a bőrről, mely ezáltal vakító fényes és puha lesz. Ez a balzsam az arc redőit és atkáit eloszlatja s annak ifjúi üdeséget kölcsönöz; a bőrt fehérré, puhává és frissé teszi; szep-
lőt, májfoltot, anyajegyet, rezesort, bőrkü-
tegek és minden bőrbajt megorvosol.

szépitőszer

ismeretes; ha még ez a feltaláló módja sze-
rint vegyszeti uton balzsammá készítették,
akkor ugyszólván csodahatást gyakorol.

Ha az ember ezzel este arcát vagy
máshol testbőrét megkeni, már másnap reg-
gel alig észrevehető bőrdarabkákká válnak le
a bőrről, mely ezáltal vakító fényes és puha
lesz. Ez a balzsam az arc redőit és atkáit
eloszlatja s annak ifjúi üdeséget kölcsönöz;
a bőrt fehérré, puhává és frissé teszi; szep-
lőt, májfoltot, anyajegyet, rezesort, bőrkü-
tegek és minden bőrbajt megorvosol.

Egy üveg ára használati utasítással 1-50 kr.

Kapható BUDAPESTEN Török Jó-
zsef király-utcai gyógytárában. Főraktár
BÉCSBEN W. Henn. — Pisztory Bódog
gyógyyszerész Temesvár. 12-2

Hirdetmény.

Tisztelettel értesitem a n. é. kö-
zönséget, hogy nálam mindennemű
festészeti munka (olaj és aquarell)
továbbá *cégtáblák és feliratok* a leg-
elegánsabb kivitelben elkészíttetnek.

STEINER LAJOS,
festő ZOMBORBAN.

Lakik: iskola-utca, Stebler-féle házban, a
gymnasiumi épület mellett. 3-2

55. sz. Kula mezőváros.
k. ig. 1883.

Pályázat.

A Kula községi üresedésben levő, 500 frt
évi készpénzfizetéssel összekötött segédjegyzői
állomásnak a 755/bizotts./1878 számú megyei sza-
bályrendelet értelmében eszközendő választás
utján betöltésére pályázat hirdettetik. A válas-
zás f. é. január hó 27-én délelőtt 10 órakor lé-
szen megtartandó.

Kelt Kulán, 1883. január 9-én.

Dosztig József, **Kulyancsity Ráda,**
jegyző. 2-2 bíró

1473. sz. Kula mezőváros.
k. ig. 1882.

Hirdetmény.

Kula mváros községének — a tekintetes
megyei közgyűlés m. é. 381/1882. szám alatt hoz-
zott határozatával jóváhagyott tervezet és 3327
frt 31 krral előirányzott költségvetés szerinti —
kijavítása és kibővítésére nézve, a községi ta-
nácsteremben folyó 1883-ik évi február hó 1-ső
napjának délelőtti 10 órájára kitűzött határidő-
ben megtartandó árlejtésre a vállalkozni szán-
dókozók ezennel meghivatnak, azzal: miszerint
a műszaki okmányok, valamint az árlejtési fel-
tétel a község jegyzői irodában a hivatalos
órák idejében bármikor betekintethetnek.

Kelt Kulán, 1883. évi január 8-án.

Dosztig József, **Kulyancsity Ráda,**
jegyző. 3-2 bíró

3388. sz.
tk. 1882.

Árverési hirdetményi kivonat.

A zombori kir. törvényszék mint telekkönyvi ha-
tóság közhírré teszi, hogy a Kernyaja községi árvtár
végrehajtónak Bonifart József s neje és Gärtner Má-
tyás végrehajtást szenvedők elleni 121 frt tőkekövetelés
és járulékaik iránti végrehajtási ügyében az árverést a
zombori kir. törvényszék területén lévő Kernyaja köz-
ség határában fekvő, a kernyajai 49. sztkben ifj. Bo-
nifart József és neje sz. Gärtner Erzsébet nevében álló
A. I. (100—101.) hr. 49. öisz. házra és 470 □ öl bel-
telekre o. é. 1100 frtban, ugy a kernyajai 65. sztkben
Gärtner Mátyás nevében álló A. I. 2. sor (963—964)
hr. 416 □ öl szérűskertre o. é. 100 frtban külön-külön
ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy
a fennebb megjelölt ingatlanok az 1883. évi március hó
20-ik napján délelőtt 10 órakor Kernyaja község-
háznál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított
kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becs-
árának 10 % készpénzben vagy az 1881. LX. t. c. 42. §-ában
jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november
hó 1-én 3333. sz. a. kelt m. k. igazságügyminiszteri
rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban
a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. c.
170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál eléle-
ges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt
átosztogáltatni.

Zombori kir. törvszék mint telekkönyvi hatóság
1882. évi december hó 7-én.

Bielitzky Kálmán,
kir. törvszéki jegyző.

Széchenyi József,
kir. törvszéki elnök.

HIRDETMEYNY.

Ezennel értesitem a n. é. közönséget, hogy minden a
„színházi díszletfestészet“-be
vágó munkálatokat és
teljes szinpad berendezéseket,
ugy **színházak gépezetét,** elkészíteni hajlandó vagyok.

Műtermemet különösen a **vidéki szintársulatok és műkedvelői társulatoknak**
ajánlani bátorodom és kérem engem b. megrendelésekkel megfizetni, melyek izléses
és pontos elkészítését kötelességemmé teszem.

Vázlatok és minden a decoráció szakmába vágó rajzolatok nálam betekinthe-
tők. Szives megrendeléseket levél által kérem hozzám intézni, esetleg személyesen
velem érintkezni.

Teljes tisztelettel

Stadler Károly,
a zombori színház decoráció festője,
a bécsi világkiállítás alatt díszokmánnal kitüntetett festő.

3-3 (Cím: a színház épületben ZOMBORBAN.)